Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һэ гарана | № 210 (13699) | 1974 оной сентябриин 7, суббото | Сэн 2 мүнгэн

...ЭБЛЭЛ ТАРААЛГА— ...ШУХАЛА ХЭРЭГ

Совет хэблэлэй бэелүүлдэг үүргэ, тэрэнэй удха ша... жэл бүри дээшэлжэ байна. Тиимэл хадань хэблэлые ...эл партимнай өөрынгөө үнэн сэхэ ба дайшалхы ту...ша гэжэ тоолодог ха юм. Ушар иимэһээ Эхэ оро...най ажалшад шэнэ газетэ ба журналнуудые үглөө ...хүлеэжэ, шэнэ һониниие мэдэжэ, ойлгожо абахаяа ...жэ байдаг гээшэ.

...жэлэй ошохо бүри манай орон дотор газетэ ба жур...ууд бүри олоор хэблэгдэн гарадаг болоно. Энээниие ...ай республикын жэшээ дээрэ харуулая. Байгша ондо ...убаика дотор ажаһуудаг 1.000 хүн бүхэн ...21 хэһэг газетэ ба журнал захижа абадаг байна. ...аяа Захааминай, Хэжэнгын, Баргажанай, Баунтын ...гуудай хүн зон олон тоото газетэ, журнал абадаг бо...ой. Энэ жэлдэ Захааминай аймагай 1.000 хүн бүхэн ...3 хэһэг газетэ, журнал абана. Энэнь нёдондонойхи... 52 хэһэгээр олон болоно.

...үсэбтэ табан жэлэй түгэсхэлэй 1975 ондо гараха га... болон журналнуудта захил абалга сентябриин нэгэн...аа хаанагүй эхилбэ. Ерэхэ жэлэй хэблэл захилгые ...иинһаа бүри эмхитэйгээр үнгэржэ, газетэ ба жур...үүдые улам олоор тарааха зорилго парторганизаци...дай үмэнэ табигдана.

...хэблэл тарааха хүдэлмэри партийна эхин организа...удай үдэр бүриин анхаралда байха зэргэтэй. Ушарынь ...эблэл, парторганизацинуудай секретарьнар энэ үедэ ...мянган ажалшадай дунда совет хэблэлэй дүүргэдэг ..., тэрэнэй удха шанар тухай ойлгууламжын ехэ хү...ри ябуулжа, айл бүхэнһөө газетэ ба журналнуудта ...абахые оролдохо болоно. Тиигэхэ зуураа уншагша ...эй эрдэм ба юрэнхы бэлэдхэлые хараадаа абажа, ... тон хэрэгтэй ба мэргэжэлдэнь таараха газетэ ба ...ал нэн түрүүлэн дурадхаха шухала.

...хэблэл тараалгада туһалха соведүүд республикын ай... ба город бүхэндэ, предприяти, колхоз болон совхоз ... эмхидхэгдэнхэй. Тиимэ соведүүд газетэ, жур...үүдые улам олоор тараадаг болохо, тэдэнэй удха ...рые улад зондо тайлбарилан ойлгуулха талаар эм...эй ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг юм. Захааминай ...та эмхидхэгдэһэн хэблэл тараалгада туһалха совет ...гдаһан асуудалнуудаар горитой ажал хэдэг болон... Тиимэһээл энэ аймагтахи улад зон жэлһээ жэлдэ га... ба журналнуудые бүри олоор захижа, һонирхон ун...г байна бшуу. Улаан-Үдын авиационно, локомотив... ваһабарилгын, прибор ба судна бүтээлгын заво...ай, барилга-хабсаралгын 7-дохи управлениин хэблэл ...тада туһалха соведүүд ажалшадай дунда ехэ хүдэл... ябуулжа байдаг юм.

...орон дотор хэблэл тарааха ниитын 5.000 гаран ...эгшэ хүдэлнэ. Энэмнай партийна организацинуу... үнэн сэхэ туһалагшад, айхабтар ехэ хүсэн болоно ... Тиихэдэ хэлхеэ холбооной олон тоото хүдэлмэри...ад, почтальонууд, газетэнүүдэй эдэбхитэд хэблэл ... хүдэлмэридэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалса...гээшэ. Мүн совет хэблэлдэ захил абаха мянгаад пункт ...ублика дотор нээгдэнхэй. Эдэ бүгэдын эрмэлзэл ...долгые, мэргэжэл шадабарине зүбөөр ударидажа, га... ба журналнуудые улам олоор тараахын түлөө ...йна, профсоюзай, комсомолой организацинууд тэм...эргэтэй.

...иин ЦК-гай үмэнэһөө хэблэгдэн гарадаг, мүн ... ажахын, техническэ газетэ ба журналнуудые ... тарааха асуудал политическэ гүнзэгы удхатай ... гээшэ. Коммунист, комсомолой гэшүүн бүхэн, ... ажахын һалбаринуудай мэргэжэлтэ бүхэн өөрын...алда сэхэ хабаатай газетэ ба журналда заа... захил хэхэ ёһотой гэһэн эрилтэ табигдана. По...ческэ, техническэ, промышленна ба хүдөө ажахын ...алнуудаар гарадаг газетэ ба журналнууд библио...үүдтэ, уншалгын залнуудта, соёлой байшан ба ...удта, улаан булангуудта захигдаха зэргэтэй. ... газетэ, журналгүйгөөр соёл-гэгээрэлэй эмхи зүр...удай хүдэлмэри һайнаар эмхидхэхын аргагүй.

...эргэшэ жэлэй хэблэл тараалгын хүдэлмэриин ...үүдые хаража үзэхэдэ, зарим аймагуудта эмхид... ба политическэ хүдэлмэри биратай һайнаар ябуу...агүй гэжэ элирүүлэгдэһэн байна. Энээниие респуб...ика, аймагай газетэнүүдые, буряадаар хэблэгдэдэг ...ай журнал, «Агитаторай блокнот» тараалгын дүн...эршэлэн харуулна. Жэшээнь, «Буряад үнэн», ...да Бурятии», зарим аймагай газетэнүүд нёдондо ...ойхиһаа үсөөнөөр тараагдаа бшуу. Түнхэнэй, Бар...ай, Хурамхаанай, Бэшүүрэй, Хяагтын, Мухар...эй аймагуудта «Буряад үнэн» газетэдэ илангаяа ... захил абтаһан юм. Дурсагдаһан эдэ аймагуудта ...ад хэлэн дээрэ гарадаг «Агитаторай блокнот» орой... 1-2 хэһэг захигдаһан байгаа. «Байгал» журнал за...аймагуудта баһал үсөөн тарана. Олохон колхоз, ...зуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэл...гдэһэн хэлэн дээрээ хэблэгдэдэг газетэ, журналда ...хэдэггүй байха юм.

...он тоото уншагшадай захиһан газетэ, журналнуу...ургэн эзэндэнь барюулха асуудал тон ехэ удхатай. ...эй хамта хүдөө нютагуудта почто зөөхэ хүдэлмэ...гаая холын малшадта газетэ, журнал хүргэхэ ...г горитой дутагдалтай байһаар. Энэ асуудалаар ... Хэжэнгын, Хяагтын ба бусад зарим аймагуудһаа ...л орохоор. Иимэ байдал саашадаа тэсэхын арга... Тиимэһээ хэлхеэ холбооной эмхинүүдэй хүтэлбэри...д почто зөөлтые гуримшуулха талаар зохихо хэм...үүдые дары абаха уялгатай.

...эблэл тараалга политическэ ехэ удха шанартай ...мэри болоно. Тиимэһээ тэрэниие саг соонь, эмхи...ор үнгэргэхын тула предприятинуудай, колхоз ...хозуудай партийна организацинууд саг үргэлжын ...тада абаха зэргэтэй.

... жэлэй хэблэлдэ захил абаха хүдэлмэриие «Айл ...дэ—газетэ, журнал» гэһэн уряа доро үнгэргэе!

Мухар-Шэбэрэй аймагай „Коммунизм“ колхозой В. И. Федоровой даадаг „АВМ-0,4“ агрегат 3026 центнер ногооной гурил гаргажа, түсэбөө үлүүлэә.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭХЭ ТҮСЭБӨӨ ДҮҮРГЭХЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЕ!

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР

МУХАР-ШЭБЭР. (Манай корреспондент телефоноор мэдээсэбэ). Витамин элбэгтэй ногооной гурил гаргадаг агрегадуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ «Коммунизм» колхозой В. И. Фёдоровой эрхилдэг агрегат аймаг соогоо эрхимлэжэ гараба. Сентябриин 5-най байдалаар энэ коллектив 3.026 центнер ногооной гурил гаргажа, түсэбөө 26 центнерээр үлүүлэә. Мүнөө эдэнэр хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

ШЕФҮҮДШЬЕ ТУҺАЛАЛСАНА

Үбһэ ногоогоо түргөөр, һайн шанартайгаар абаха гэжэ оролдожо байһан бригада, звенонууд яһала олон. Жэшээнь, «50 лет Октября» колхозой Бага-Хэрээтын звеное Володя Аюшеев хүтэлбэрилнэ. Эндэ Орлик тосхоной эмхи зургаануудһаа ерэһэн хүнүүд туһалалсана. Жэл бүри тэжээл бэлэдхэлгэдэ ой модоной ажахын, культурын, кинофикациин таһагай, библиотекын хүдэлмэришэд шефскэ туһаламжа үзүүлжэ, магтаалда хүртэдэг байна. Мүн хабарай сагта наг шэбхэ тарааха, сабшалан үтэгжүүлхэ, уһа гаргаха ажалдань али болохоор туһа хүргэдэг. Гэбэшье зарим сабшалангай ургаса бирагүй. Зүгөөр Хүүргын голые зубшаһан, таляан, арал бүхэнэй олтирогууд гэмгүй ургажа үрдеэ. Ехэ-Хэрээтын үбһэшэд, ой модоной ажахын хүдэлмэришэд арбаад үдэрэй туршада өөһэдынгөө даалгабарита сабшалангай ногоо түргэхэн сабшажа дүүргээ.

Мүн зүүн бэеын үбһэшэд эхэнхи ажалаа дууһанхай. Энэ бригадынхид һаамхай үнеэдэй үбэлжэдэг Дэбиин-Аманай фермэдэ ерэжэ, үбһөө сабшажа үргэлжэлүүлбэ. Эндэ нэгэ тракторна, нэгэ самоходно косилкаар Цырен Дамбаев үдэрэй туршада 2—3 гектар сабшана. Бага-Хэрээтын үбһэшэд хахад һарын туршада үбэлжэлгэдэ сүм хүрэхэ һайн шанартай үбһэ хуряажа абанхай.

Аха голой зүүн бэеын багахан нугада «Коммунизм» колхозой малай үбэлжөөн бии юм. Эндэ сабшалангай ехэхэн газар бии. Энэ нугые Орлик тосхондо ажаһуудаг Субан Максарович Галсанов гэр бүлөөрөө даажа абаад, хабарай сагта уһалдаг модо, шулууень арилгадаг, наг шэбхэ зөөдэг юм. Нигэжэ оролдоһонойнь үрэ дүн эли харагдана.

Субан Максарович балшар бага наһанһаа хамтын ажалда ябаһан, мүнөөшье хүдэлһөөр зандаа. Ажал хэхэдээ тэрэ бүхы хүсөө гаргадаг юм.

Мүнөө энэ звеногой үбһэшэд 190-гээд центнер үбһэ соможо абанхай. Энэнь нёдондоноихиһоо бага болоно. Гэбэшье, һүрилэгдөөгүй бухалнууд олон. Тэдэнээ һүрилхэдэнь хоёр зуу гаран центнер болохо байна. Нёдондо эндэһээ 240 центнер үбһэн абтаа һэн. Мүнөө жэл тэрээндээ арайл хүрэхэгүй. Юуб гэхэдэ, ган гасуур боложо, ногооной ургаса муу байгаа. Теэд Максаров үбһөө дууһаад, зеленко хуряалгада хам оролсодог гээшэ.

Д. ДУГАРОВ.

Орлик.

Савелий Минаевич Федотов совхоздоо рабочкомой түрүүлэгшээр хүдэлдэгшье һаа, комбайнерай мэргэжэлтэй юм. Таряа хуряалгын үедэ комбайнда хүдэлхөөр гарадаг.

Энэ жэлдэ Ростовско областиин комбайнернуудай жэшээгээр гурбан комбайнһаа звено боложо, хамтадаа 15 мянган центнер таряа сохихо уялга абаад, аймагайнгаа »Дружба» колхозой суута комбайнер О. Б. Аюшеевтэй мүрысэжэ ороо һэн. Мүнөө С. М. Федотов комбайнаараа 242 центнер горох, 1973 центнер таряа сохижо абаад байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. М. Федотов.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

БЭЛЭДХЭЖЭ ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

Ториин совхоз үбһэеэ хуряажа үргэлжэлһөөр. Совхозой сабшалан дээрэ 33 звено хүдэлөө. Тэдэнэйнь зургаанинь оньһожоруулагдамал юм.

Энэ жэл совхоз 34 мянган центнер үбһэ бэлдэхэ түсэбтэй. Зүгөөр ган гасуур боложо, ногооной ургаса балайшье һайн бэшэ байшоо. Тиимэһээ сабшажа боломоор газартань дууһан сабшаха, үбһэеэ шанартайгаар, гээлтэ хоролтогүйгөөр абаха гэһэн эрилтэ үбһэшэдэй урда табигдаһан байна. Энээниие анхаралдаа абажа, үбһэшэд түрүүшын үдэрһөө эршэтэйгээр хүдэлжэ эхилээ һэн. Жэшээнь, Д. А. Жарковой, И. М. Медведевэй звенонууд үсөөхэн хоног соо хамтадаа гурба мянган центнер үбһэ бэлдээ. Моринкой хүсэ хэрэглэдэг Б. Д. Дроздовой, И. Н. Соколовой звенонууд 1300—1400 центнер һайн шанартай үбһэ бэлдэжэ, түсэбөө дүүргээ.

Совхозой отделенинүүдтэ силос дарагдажа дүүрээ тооной. Бүхыдөө 7000 гаран тонно үнэтэ тэжээл нүхэндэ хадагалагдаад гурил бэлэдхэлгэдэ АВМ-0,65, АВМ-0,4 гэжэ агрегадууд хүдэлгэгдэнэ. Эдэ агрегадуудта дүй дүршэлтэй механизаторнууд Г. Н. Иванов, Ф. А. Кочетов гэгшэдэй звено хүдэлнэ. Мүнөө түрүүшын агрегадаар 2400 центнер гранул болгогдоһон тэжээл, нүгөөдөөрнь 500 центнер ногооной гурил бэлдэгдээд байна.

Звенонуудай хоорондо социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Б. Д. Дроздовой звено гурбан долоон хоногой дүнгүүдээр совхоз соогоо һэтэ түрүүлжэ гараа. Тиимэһээ дирекциин, парткомой, рабочкомой зүгһөө Хүндэлэлэй грамота, үнэтэ бэлэгүүд энэ звенодо барюулагдаһан байна.

Дүшэдэхи жэлээ үбһэ бэлдэлгэдэ гараһан пенсионер, коммунистнууд Д. Ж. Жапов, Н. Н. Южиков гэгшэд тухай баһал халуун үгэ хэлэлтэй. Эдэ нүхэднай түрэл совхоздоо тэжээл бэлдэлгэдэ бүхы хүсэ шадалаа үгэнэ гээшэ.

А. ЕЛИСЕЕВ.

СИЛОС ҺАЙНААР ДАРАГДАНА

Ниитын адууһа малда шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри Улаан-Үдын аймагай «Искра» колхоздо урагшатайгаар ябуулагдана. Тус ажахы энэ жэлдэ 1.072 гектарта силосэй ургамалнуудые, тэрэ тоодо 500 гектарта кукуруза тариһан юм. Һүүлэй мэдээгээр колхозой механизаторнууд 1.200 тонно силос һайнаар бэлдэгдэһэн траншей соо дараад байнхай.

Силос дараха хүдэлмэридэ нүхэр Т. К. Хамяновай хүтэлбэрилдэг гурбадахи отделениин механизаторнууд эмхитэйгээр, эдэбхитэйгээр ажаллана. Энээхэн хугасаа соо эдэнэр мянгаад тонно шэмэтэ тэжээл бэлэдхээ.

Отделениин механизаторнууд августын 22-һоо кукурузаяа хуряажа эхилээ. Түрүүшын неделидэ 666 тонно кукурузын силос дараа.

Силосэй ногоо хуряалгада үниинэй механизатор Матвей Петрович Антонов **(зүүн талын дээдэхи зураг)** ажалай жэшээ харуулна. Тэрэнэй КС-2,6 комбайн заахашье һаадгүйгөөр хүдэлгэгдэнэ **(Баруун талын зураг).** Дүршэл ехэтэй энэ механизатор нормоёо үдэр бүхэндэ үлүүлэн дүүргэнэ. Хүдэлмэриинь шанар һайн.

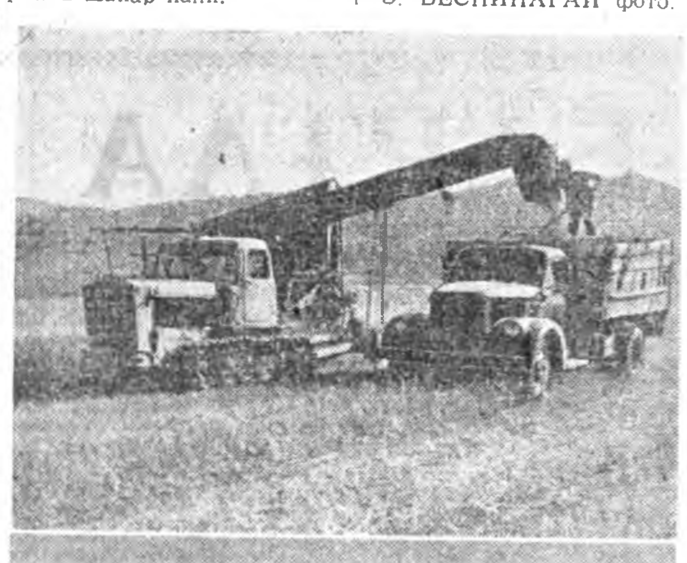
Траншей соо ногоое нягтаруулан дараха хүдэлмэридэ тракторист Яков Фёдорович Гаврилов **(доодохи зураг)** мэргэжэл шадабаряа харуулна.

— Минии хэр зэргэ ажаллаһанһаа силосэй шанар сэхэ дулдыдаха, — гэжэ механизатор мэдүүлбэ. — Тиимэһээ ногоое. шадаал һаа һайнаар нягтаруулха гэжэ оролдоноб.

Надейнэй механизаторнууд габшагайгаар ажаллана. Эдэнэр ниитынгээ адууһа малые һайн шанартай тэжээлээр хангаха гэжэ эрмэлзэнэ.

И. ЩЕГЛАЕВ.

З. ВЕСНИНАГАП фото.

ХАРТААБХА ХУРЯАГДАЖА ЭХИЛЭЭ

Совхозой бүхы отделенинүүдтэ ургаса хуряалга түлэг дүлдаа ябажа байна. Сентябриин 4-нэй байдалаар совхознай орооһото ургамалнуудайнгаа хахадынь тооной гэхэ гү, али 3280 гектарыень хуряажа абанхай. Тоогууд дээрэ 40 мянга гаран центнер таряан ороо.

Таряа хуряалга дээрэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа байһан механизаторнууд олон. Дүршэлтэй комбайнер Д. М. Шестаков «СКД-5» комбайнаар 5 үдэртэ 89 гектарай таряа хуряажа 1981 центнер орооһо сохиһон байна. Тиигэжэ тэрэ үдэр бүхэндэ даабаряа 1,5 дахин дүүргэжэ ябаа.

Таряа амяарлан хадахадаа, комбайнер М. А. Темников 5 үдэртэ 120 гектар унагаагаа гэхэ гү, али нормоёо үдэр бүхэндэ хоёр дахин үлүүлһэн болоно. Мүн комбайнер В. П. Карнышев недели соо 62 гектарай таряа хадажа, мүрысөөндэ түрүүлбэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ гүрэндөө 3 мянга гаран центнер таряа тушаажа, түсэбөө хахадлаабди.

Сентябриин 3-һаа хартаабхаяа хуряажа эхилээбди. Энэ жэлдэ 450 гектарта хартаабха тарнгдаһан байгаа. Теэд зундаа ган гасуур байһан дээрэһээ ургасань тиимэ һайн гэхын аргагүй. гектарай 70—80 центнер хурягдана.

Хартаабха хуряалга бүхыдөө оньһожоруулагданхай. Эндэ 12 комбайн хүдэлгэгдэнэ. Түрүүшын хоёр үдэртэ 17 гектарай ургаса хурягдаа. Совхозоймнай хартаабхашад ургасаяа сентябриин 25 хүрэтэр хуряажа дүүргэхэ хүсэлэнтэй.

П. ЗУБАКИН,
Оймороп совхозой директор.

Кабанскын аймаг.

...ХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ УУЛЗАЛГА ХЭБЭ

...ССС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев КПСС-эй ЦК-гай уряалаар Москвада ...байһан ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВСРП-гэй ЦК-гай секретарь нүхэр К. Немедтэй сентябриин 5-да уулзаба.

КПСС-эй ба ВСРП-гэй хоорондохи харилсаае саашаданъ хүгжөөхэ асуудалнууд, мүн хоёр талые һонирхуулһан уласхоорондын гол шухала хэдэ хэдэн асуудалнууд нүхэд Л. И. Брежневэй, К. Немедэй хоорондо үнэн зүрхэнэй, хани ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэн хэлсэгдээ.

(ТАСС).

„Салют-3“ гэжэ станци ниидэһээр

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). 1974 оной июниин 25-да Газарые тойрон дабшаха замдаа гаргагдаһан «Салют-3» гэжэ замбуулинай научна станци «Союз-14», «Союз-15» гэжэ замбуулинай онгосонуудтай хамтын туршалга-шэнжэлгэнүүдые хэһэнэй һүүлээр ниидэжэ үргэлжэлһөөр.

Сентябриин 5-да Москвагай сагаар 12 часта станци Газарые 1.162 дугаар тойрон дабшаба.

Телеметрическэ мэдээнүүдэй ёһоор, станциин бүхы түхеэрэлгэнүүд гэмгүй һайнаар хүдэлнэ.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

...раснодарай хизаарай свёклошодой, саахарай ...ромышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй ороной ... бүхы свёклошодто, саахарай заводуудай ...коллективүүдтэ эльгээһэн бэшэг тухай

...ряалгын техникэ ба ав...нспорт бүтээсэ ехэтэй... ашаглахын, саахарай ... хуряалгые богони ...р соо үнгэргэхын, гээл...олтые зайсуулхын, ...рай свекло гүрэндэ ху...аха, саахар болбосоруу...үйлэдбэрилхэ арадай ...ын түсэбые дүүргэхын, ... дүүргэхын түлөө со... мүрысөө дэлгэрүүл...ирадхалтайгаар хандаһан ...снодарай хизаарай свёк...шодой, саахарай промыш...стиин хүдэлмэрилэгшэ...ндалгые КПСС-эй ...ральна Комитет һайшаа...

... совхозудта, саахаа... заводуудай хүдэлмэри...шэд, мэргэжэлтэдэй, алба хаагшадай коллективүүдтэ, автомобильна транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда энэ бэшэг зүбшэн хэлсэлгэ эмхидхэхыень; оньһото техникэ һайнаар ашаглаха, саахарай свекло хуряалгын болзорые хорооxо, бүхы хүдэлмэриие эрхим шанартайгаар хэхэ, гээлтэ хоролто гаргахагүй ба саахарай завод бүхэнэй саахар болбосоруулан үйлэдбэрилгын түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэхэ талаар тодорхой хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхыень союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудта; свекло тарижа ургуулдаг районуудай партиин крайкомуудта, обкомуудта даалгагдаа.

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

Сентябрь һарын гарахада, ороной таряалан дээрэхи ажал улам эршэмтэйгээр бурьялба. Таряа хуряалгын, хартаабха малталгын, кукурузын буурсагуудые суглуулгын хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулагдана.

СССР-эй Центральна статистическэ управлениин сентябриин 2-ой мэдээнэй ёһоор, 91,3 миллион гектар дээрэһээ гэхэ гү, али бүхы тарилгын талмайн дүрбэнэй гурбан хубиһаа ороoһото, ороoһото-бобово (кукуруза оруулалсангүй) ургамалнууд хадагдаһан байна. 79,2 миллион гектарһаа гэхэ гү, али хадагдаһан талмайн 87 процент дээрэһээ таряан сохигдон абтаа.

Россин Федерациин колхоз, совхозууд таряа хуряалгаяа нёдондонойхиһоо түргөөр ябуулна. 58,2 миллион гектар дээрэһээ ургаса хадагдаа. Энэнь бүхы тарилгын талмайн арбанай юһэн хуби болоно. Белоруссиин таряашад ургаса хуряалгаяа дүүргэжэ байна. Эндэ 2 миллионһоо үлүү гектарһаа ороoһото, ороoһото-бобово ургамалнууд хуряагдан абтаба.

10 миллион гектар дээрэһээ кукуруза хадагдаа. Энэ иимэ ургамалай таригдаһан талмайн хахад хубинь болоно. Түрүүшын 90 мянган гектар дээрэһээ кукурузын буурсаг хуряагдан абтаба. Энэ хүдэлмэри Россин Федерациин, Украинын, Казахстанай ба бусад республиканудай ажахынуудта эхилээ.

784 мянган гектарһаа гэхэ гү, али бүхы тарилгын талмайн гурбанай хоёр хубиһаа лён-долгунец хуряагдан абтаба. Үнгэрһэн долоон хоногой турша соо энэ ургамал хуряалгын хүдэлмэри нилээд эдэбхижүүлэгдэһэн байна.

Түрүүшын арбаад мянган гектарһаа конопля хуряагдаа.

Хара хүрьһэгүй зоһын, мүн хэдэ хэдэн бусад районуудай ажахынууд хартаабхаяа малтажа эхилбэ.

201 мянган гектар дээрэһээ гэхэ гү, али тарилгын талмайн 17 процент дээрэһээ овощ хуряагдаһан байна.

Намарай тарилгада, паар хахалалгада ехэ анхарал хандуулагдана. Ерэхэ жэлэй үндэр баян ургасын эшэ үндэһэн мүнөөнһөө табигдана гэжэ таряашад һайн ойлгоно. Тиимэһээ эдэ хүдэлмэреэ улам үргэдхэхые оролдожо байнхай. Үнгэрһэн долоон хоногой турша соо намарай тарилгын эршэ дээшэлүүлэгдээ. 11 миллион гектарта тарилга хэгдээд байна.

Нёдондо жэлэй энэ үеынхиһөө һураггүй ехэ паар хахалагдаа — 22,6 миллион гектар. Энэнь түсэбөөр хараалагдаһан талмайн табанай нэгэ хуби болоно.

(ТАСС).

КПСС-эй РАЙКОМУУДhАА МЭДЭЭСЭНЭ

БРИГАДЫН ПАРТИЙНА БҮЛЭГҮҮД

Бэшүүрэй аймагай колхоз, совхозуудта таряа хуряалгын хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна. Энэ шухала хүдэлмэридэ ябажа байhан ажалшадай дунда партийна нүлөө үргэдхэхэ, механизаторнуудай мүрысөө эмхидхэн толгойлхо зорилгоор ажахынуудай партийна эхин организацинууд өөhэдынгөө зэргэhээ коммунистнуудые таряа хуряалга, ороохо сэбэрлэлгэ дээрэ олоор табиха гэжэ ехэ оролдоно. Тиигэжэ мүнөө аймагай таряалан дээрэ 70 шахуу коммунистнууд, арба гаран комсомолшууд хүдэлжэ байна.

Коммунистнуудай олоор хүдэлдэг тракторно-таряан ажалай бригадануудта саг зуурын партийна бүлэгүүд эмхидхэгдэнхэй. Хамтадаа иимэ 18 бүлэг аймаг соо хүдэлнэ. «Победа» колхозой нэгэ бүлэгые Ленинэй орденто урданай механизатор, КПСС-эй обкомой гэшүүн Д. Д. Смолин хүтэлбэрилнэ.

«Дружба» колхозой 3-дахи отделениин Жалгын полевой станда түбхинэhэн бригадын коммунистнуудай бүлэгые ороохоной тоог дээрэ ажалладаг партиин гэшүүн Г. Е. Попов толгойлно. Энэ бүлэгэй гэшүүдэй нэгэн комбайнер, СССР-эй Верховно Соведэй депутат О. Б. Аюшеев республикын комбайнернуудай мүрысөө үүсхэhэн магтаалтай.

Б. БАДАРМАЕВ,
КПСС-эй райкомой таhагые даагша.

ЭРИД hАЙЖАРУУЛХААР БОЛОО

Хүн зоной дунда ябуулагдадаг шажан мүргэлдэ эсэргүү ойлгуулламжын хүдэлмэри hайжаруулха тухай асуудал КПСС-эй Захааминай райкомой бюро дээрэ зүбшэгдөө. Аймагай партийна эхин организацинууд шажан мүргэлдэ эсэргүү ойлгуулламжын хүдэлмэриие яhала үргэнөөр, удха түгэлдэрөөр хүн зоной дунда ябуулжа байна гэжэ бюро тэмдэглээ.

Тиихэтээ хамта энэ шухала хэрэг эрхилэлгэдэ партийна зарим организацинууд анхаралаа үшөөл hулаар табидаг байhаниинь элирээ. Хуулиар хоригдоhон шажан мүргэлэй ёhо заншал болохо тайлга, обоо тахиха, маани хуруулха, элдэб мүргэл хэхэ гэхэ мэтые зарим нютагуудай hүзэг бэшэрилтэн эмхидхэнэ. Эдэ ушарнууд научно-атеистическэ пропагандын хангалтагүй байдалые гэршэлнэ.

Хүн зоной дунда ябуулагдадаг шажан мүргэлдэ эсэргүү ойлгуулламжын хүдэлмэри hайжаруулха тухай асуудалые партийна эхин организаци бүхэндэ зүбшэн хэлсэжэ, бодото хэмжээ абаха эрилтэ бюро табяа.

А. БУТИН.

ЭЭЛЖЭЭТЭ БЮРО

Баргажанай аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой тоосоое КПСС-эй райкомой бюро дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэбэ.

Бюро профсоюзай райкомой ябуулжа байhан хүдэлмэриин муу, hайн талыень тоб гэмээр элирүүлжэ, социалис мүрысөөнэй удха шанарай ехые тайлбарилаад, нүлөөлхы үүргыень улам бүри дээшэлүүлхын түлөө үшөө юун хэгдэхэ ёhотойб гэжэ заагаа.

К. БАНАЕВ,
КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таhагые даагша.

ЗЭДЫНХИДЭЙ ҮҮСХЭЛ ДЭМЖЭНЭБДИ

ЭРШЭТЭ АЖАЛ— МАНАЙ ХАРЮУ

Түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы удха шанартай жэлдэ нийтын адууhа малай зунай харууhа, бэлшээриие hайнаар эмхидхэхэ, эрхим шанартай үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ, ороохо тарянай ургаса саг болзортонь hайнаар хүряаха, малай ерэхэ үбэлжэлгэдэ эрхимээр бэлдэхэ тушаа Зэдын аймагай колхоз, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй шэнэ үүсхэл гарhаар hараhаа улуухэн болобо. Манай СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой малшад, механизаторнууд хүршэ аймагайнгаа хүдөөгэй ажалшадай энэ үүсхэлые зүбшэн хэлсэхэ зуураа нэгэн дуугаар дэмжэн hайшаагаад, байгша оной түсэбтэ даабаринуудые, социалис уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө үсэд шангаар тэмсэжэ байнхай.

Энэньшье ойлгосотой гэээшэ ааб даа. Дээрэ дурсагдаhан шухала удхатай хүдэлмэринүүдэй хэр зэргээр дүүргэгдэhэнhээ табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй даабаринуудай бэелүүлгэ гол түлэб дулдыдаха байна бшуу.

Манай совхозой малшад табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ дэлгэрhэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ ороходоо, энэ оной түсэбтэ даабаринуудые болзорhоонь урид улуулэн дүүргэхэ гэжэ шиидэhэн юм. Тэдэнэр хэлэhэн үгэеэ бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула эршэтэ hайнаар хүдэлжэ байнхай.

1974 ондо совхознай 4.850 центнер мяха, 3.500 центнер hү гүрэндэ тушааха социалис уялгатай hэн. Абаhан энэ уялгамнай муу бэшээр бэелүүлэгдэжэ байна. Сентябриин нэгэнэй байдалаар манай ажахы 1.800 центнер тарган мяха, 3.005 центнер hү гүрэндэ тушаагаад байна. Энэ жэлдэ хонидой ноохо гүрэндэ тушааха түсэбтэ даабари 101 процент дүүргэгдэнхэй.

Урда жэлнүүдэйхитэй сасуулан харахада, мяханай комбинадта тушаагдадаг эбэртэ бодо малай шэгнүүр гушаад килограммаар дээшэлжэ, мяханай шанар эрид hайжарhан байна. Тиихэдэ тушаагдадаг hүнэй шанар шэнэ ГОСТ-ын эрилтэдэ харюусамаар болонхой. Эдэ бүгэдэ нийтын адууhа малай харууhалга, эдеэлүүлгые, илангаяа зунай бэлшээриие эрхим hайнаар эмхидхэhэнэй ашаар түйлагдаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Совхоздомнай ажалша бэрхэ, бүхы наhаараа мал ажалда хүдэлhэн малшад жэлhээ жэлдэ олошорно. Нёдондоной зунай бэлшээриин үедэ мал адуулагшадай 10-аад гүүртын ажалшад эрхим hайн үрэ дүнгүүдые түйлаа hэн гэхэ гү, али үхэрэй шэгнүүрые үдэртөө 1.000 граммhаа үлүү ехээр нэмээhэн юм. Энэ жэлэй зунай бэлшээриин hарануудта совхозой малшад үхэр бүриин шэгнүүрые үдэртөө дунда зэргээр 900 граммhаа бага бэшээр нэмээхэ зорилго урдаа табиhан байгаа. Тэдэнэр хэлэhэн үгэдөө хүрэмөөр хүдэлжэ байна.

Май hарын түрүүшын хахадта совхозоймнай 2.500 толгой эбэртэ бодо мал 17 гүүртэ болгогдон эрэ, эмээрээ, томо багаараа хубаарилагдаад, холын тунга ногоотой бэлшээридэ гаргагдаа hэн. Тэдэ гүүртэнүүдтэ дүй дүршэлөөр баян мал адуулагшад хүдэлнэ. Совхозой малшадай дундаhаа Ринчин-Доржо Найданов, Гомбо Дамбаев, Хандажаб Цыренов, Цырен Базаржапов гэгшэд эрхим hайн ажалаараа бүхы аймаг доторoo мэдээжэ болоhоор үнинэй. Эдэнэр энэ зундаашье оролдосотойгоор хүдэлжэ байна. Июнь, июль, август hарануудта тэдэнэй харууhалдаг малай толгой бүриин шэгнүүр сүүдхэдэ дунда зэргээр 1.100—1.150 граммаар нэмээгдэhэн байха юм. Тиигэжэ хямда сэнтэй хэдэн зуугаад центнер нэмэлтэ мяхан абтаба бшуу.

Сентябрь hарада совхознай 480 толгой эбэртэ бодо мал гүрэндэ тушаахаар бэлдэжэ байна. Тэдэнэй толгой бүриин шэгнүүр 340—350 килограммhаа бага бэшэ байхаар багсаагдана. Тушаагдаха малай 85—90 процентнь тарган гэhэн сэгнэлтэтэй байха. Тиигээд октябрь hарада баhа 350—400 толгой үхэр тушаагдаха юм. Тиигээд байхадаа Агууехэ Октябриин социалис революциин 57-дохи ойн hайндэр—ноябриин 7 болотор гүрэндэ мяха тушааха уялгаяа сүм дүүргэхэ зорилготойбди.

Совхозоймнай hаалишад энэ жэлдэ урагшатай hайнаар ажаллажа байна. Үнинэй бэрхэ hаалишан Цырен-Долгор Памаевна Доржиева аймагай hаалишадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй зургаан hарын дүнгүүдээр бүхы аймаг доторoo эрхимлэжэ гараhан юм. Энэ нүхэр август hара соо үнеэн бүриhөө 180 гаран килограмм hү haaraa гэхэ гү, али үнгэрhэн найман hарын туршада үнеэнhээ 1,748 килограмм абаhан байна. Ц-Д. П. Доржиева энэ жэлдэ үнеэн бүриhөө 2.100 килограмм hү hааха уялгатай hэн. Тэрэнээ болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө оролдосотой hайнаар хүдэлнэ.

hаалишад Долгор Раднаева, Надежда Доржиева, Галина Бадмаева гэгшэд энэ жэлэй январь—август hаранууд соо үнеэн бүриhөө 1659—1693 килограмм hү а б а ж а, hаалишадай мүрысөөнэй манлайда ябана. Тэдэнэр энэ жэлэйнгээ уялга мүн лэ болзорhоонь урид дүүргэхэ арга боломжотой. hаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй урагшатай hайнаар ажаллаhанай ашаар энэ жэлдэ гүрэндөө hү тушааха түсэбөө мүн лэ ноябриин 7-до дүүргэжэ шадаха болообди. Тиигээд түсэбтэ даабариhаа гадуур хэдэн зуугаад центнер hү худалдаха аргатай болобо гээшэбди. Эдэ бүгэдэ хадаа партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаhан Хандалгада манай совхозой хүдэлмэрилэгшэдэй харюу болоно бшуу.

Энэ жэлдэ 33.000 центнер үбhэ бэлэдхэхэ, 5.000 центнер сенаж, 10.000 центнер силос даража абаха түсэбтэй байгаабди. Тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри муу бэшээр ябуулагдажа байна. Сентябриин нэгэнэй байдалаар 33.300 центнер үбhэн, 5.000 гаран центнер сенаж бэлэдхэгдээ. Силос дараха зелёнко хуряаха хүдэлмэри эхилэгдээд, муу бэшээр ябуулагдажа байна. Шэмэтэ тэжээл — силос дараха түсэбнай заатагүй дүүргэгдэхэ. Сабшалангай гектар бүриhөө дунда зэргээр 9.7 центнер үбhэн хуряагдана.

hүүлэй жэлнүүдтэ нуга сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар зарим зэды ажал ябуулагдана. 380 гектар газар хахалагдажа, олон жэлэй сибириин волоснец гэжэ ногоон таригдаhан байна. Тэрэнэй 330 гектарайнь ногоо энэ жэлдэ сабшажа абахамнай. Гектар бүриhөө дунда зэргээр 20—22 центнер үбhэн абтахаар хүлеэгдэнэ. Үлөөшэ 50 гектарай ногоо үрэhэндэ хуряахабди. Тиигэжэ олон жэлэй ногооной өөhэдын үрэhэтэй болохомнай гээшэ.

Үбhэ хуряаха хүдэлмэри гол түлэб дүүрэнтэжэ байна. Тиигэбэшье олохон звенонууд энэ ажалаа үргэлжэлүүлhээр. Энэ жэлэй үбhэ хуряалгын үедэ Михаил Дылыков, Базар-Сада Ринчинов, Даша-Цырен Раднаев гэгшэдэй хүтэлбэрилhэн звенонууд hайнаар хүдэлжэ, тэжээл бэлэдхэхэ даабаряа амжалтатай бэелүүлээ. Тэдэнэй хуряаhан үбhэнэй шанар яhала hайн.

Нийтын адууhа малай ерэхэ үбэлжэлгэдэ бэлдэжэ эхилhээр үнинэйбди. Энэ хабартаа 120 үхэрэй багтаха шэнэ байра түхеэрэгдэжэ дүүргэгдээ. Тэндэ залуу мал үбэлжэхэ юм. 500 хониной багтаамжатай дал, нэгэ hүрэг адуунай байра баригданхай. Малшадай байрлаха хоёр квартиратай хоёр гэр баригдаад, ашаглалгада оруулагдахаар бэлэн болоо. Совхозой түбэй hаалиин фермын дэргэдэ хуурай тэжээл бэлэдхэхэ цехэй барилга hаяын үдэрнүүдтэ эхилээд, богонихон болзор соо дүүргэхэ зорилготойбди. Адууhа малай урданай байрануудай заhабарилга hайн шанартайгаар дүүргэхэ зорилго барилгашаднай урдаа табинхай. Богонёор хэлэбэл, үбэлжэлгэдэ бэлдэлгын бүхы хүдэлмэри түргэн саг соо дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ гээшэбди.

Зэдын аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй гаргаhан үүсхэлые совхозоймнай малшад бүри мүнөөн дэмжээд, энэ жэлэй, мүн юhэдэхи табан жэлэй түсэбтэ бүхы даабаринуудые урагшатай hайнаар бэелүүлхын түлөө оролдожо байна. Тиигэхэ зуураа ерэхэ жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ тушаа мүнөөнhөө бодомжолжо эхилээбди. Намар-үбэлэй шахалгада 300 үхэр табихаар шиидэгдээ. Тэдэнэй толгой бүриин шэгнүүрые 350 килограммhаа бага бэшэ болгожо, ерэхэ жэлэй январь hарада мяханай комбинадта тушаахабди. «Хүршэнэрэйнгөө үүсхэлдэ эршэтэ ажалаараа харюусахабди» гээд совхозой хүдэлмэрилэгшэд нэгэн дуугаар мэдүүлнэ.

Р. БАНДЕЕВ.
СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой директор.
Захааминай аймаг.

Виктор Матвеевич Блэгочинов Улаан-Үдын Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай дүй дүршэлтэй жолоошон юм. Амжалтатай ажалайнгаа түлөө Виктор Матвеевич «1973 оной социалис мүрысөөнэй ...ша» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.
Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

АРАДАЙ ХИНАГШАД ТАРЯА ХУРЯАЛГА ДЭ...

Түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ ороохо таряа ехээр абажа, гүрэндөө худалдахын түлөө Зэдын аймагай хүдөө ажалшад шанга тэмсэл хэжэ байна. Энэ жэл аймагаймнай колхоз, совхозууд 2 мянга шахуу гектар шэнэ газар хахалжа, ехэнхидэнь тарилга хээ, поли дээрэ урда жэлэйхиhээ hураггүй ехэ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ гаргагдаа, уhалагдадаг тарилгын талмай нилээд үргэдхэгдөө.

Хабарай тарилгын хүдэлмэри хаа хаанагүй богони болзорто hайн шанартайгаар үнгэрөө hэн. Энэ жэл ажахынуудhай механизаторнуудые звено болгон хүдэлгэхэ шэнэ онол арга хэрэглээ. Тэрэнэй ашаар техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэгдэдэг болоо, поли дээрэхи хүдэлмэриин шанар hайжараа.

Аймагаймнай хүдөө ажалшадай, механизаторнуудай оролдолго, тэмсэлээр ехэнхи ажахынуудай поли дээрэ hайн ургаса гараа. Ургуулhан баян ургасаяа богони болзорто, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын түлөө аймагай партийна, советскэ, профсоюзай, комсомолой организацинууд ажалшадай хүсэ шадал зорюулжа байнад.

Арадай хинагшад, аймагайнгаа бүхы ажалшадтай адли, таряа хуряалга эмхитэйгээр, шанар hайнтайгаар үнгэргэхын тула ехэхэн оролдолго гаргажа байна. Таряа хуряалгын эхилхэhээ бүри урид тэдэнэр комбайн, машина болон техникэ заhаха, ороохо таряа гээхэгүйгөөр бүхэлхэ, шэглэхэ талаар шухала хэмжээнүүдые абаhан байха. Арадай хиналтын районно комитет хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэй, нютагай Соведүүдэй депутадуудтай, арадай хиналтын бүлэг болон постнуудтай хамта ажахынуудаар ябажа заhабарилгын хүдэлмэри шалгаhан, заседани, зүблөөнүүдые үнгэргэhэн, hанаа амар, яаралгүй hууhан хүтэлбэрилэгшэдые зэмэлhэн байха.

Таряа хуряалгын үедэ арадай хиналтын районно комитедэй дэргэдэ хүдөө нютагаар ходо ябажа байха гурбан комисси байгуулагданхай. Тэдэ комиссинууд колхоз, совхозуудай поли дээгүүр ябажа комбайн, машина, таряа адхадаг тоог, складуудые шалгана, зохихо хэмжээнүүдые абана. Жэшээлхэдэ, hаяшаг хиналтын комитедэй түлөөлэгшэд Ториин совхозой арадай хиналтын гол бүлэгэй (түрүүлэгшэнь Н. Я. Кречетов) гэшүүдтэй хамта Наринай отделениин Закрай гэжэ газарта хадагдаhан 84 гектар таряанай поли шалгажа үзөөд, голоhон байна.

Тус поли ехэ мууса, шанар муутайгаар хадагдаhан байшаба. Нэгэ гектар газарта 2 центнер ороohон орхигдоо гэжэ арадай хинагшад элирүүлээ. Тэдэнэй шалгалтын дүнгөөр арадай хиналтын районно комитедэй заседани боложо, шанга хэмжээнүүд хараалагдаа. Шанар муутайгаар хуряалга хүүлhэн отделениие даагша В. И. Десятков, отделениин агроном М. Д. Тихонов, механик И. И. Федосеев гэгшэдтэ зэмэ тохогдоо, поли дээрэ комбайн табигдажа хэдэн тонно ороохо таряан нэмэгдэжэ абтаа.

Арадай хиналтын районно комитедэй түлөөлэгшэд В. М. Дагаев, М. Ш. Шагжитаров, К. И. Гончарова гэгшэд «Заречный» совхозоор ябажа, хуряалгын хүдэлмэриин шанар шалгаба. Тиихэдээ Боocын, Сагаан-Усанай отделениин зарим полинууд шанар муутайгаар хуряагдаа гэжэ элирүүлбэ. Боocын отделенидэ хадагдаhан 34 гектар полиин таряан мүртэй сохигдоогүй байшоо. Шалгагшад хоолос бүхэндэнь 3—4 ороохо олоhон байна. Энэ совхоздо зарим комбайнууд бүтээсэ багатайгаар хүдэлнэ, ороохо таряа гээнэ.

hаяхана эндэ арадай хиналтын районно комитедэй нүүдэл заседани боложо үнгэрбэ. Таряа хуряалгын хүдэлмэри удаанаар, шанар багатайгаар ябажа байhан тушаа асуудал заседани дээрэ харагдаад, шухала хэмжээнүүд абтаа юм. Совхозой главна агроном Ю. А. Белых гэгшэдэ зэмэ тохогдобо, бэшэ хүтэлбэрилэгшэдынь таряа хуряалгада байгаа дутуу дунданuудые дары усадхахаар уялгалагдаба.

Аймагай колхоз, совхозуудаар мүнөө таряа хуряалга дээрэ 34 саг зуурын арадай хиналтын постнууд бии болгогдоод хүдэлжэ байна. Тэдэ постнуудта арадай хинагшадhаа гадна, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, нютагай Соведүүдэй депутадууд, эдэбхитэд хабаадана. Тэдэнэр ... машинануудые, ... поли, таряанай тоог... на, тусхай рейдэнүү... хидхэнэ. Арадай ... ороохо таряа гүрэн... Зэдын пунктын ... баhал нягтаар шал... даг.

Энэ үдэрнүүдтэ, ... Ленинэй нэрэмжэтэ ... арадай хиналтын ... (түрүүлэгшэнь Б. Д. ...ев), «Мир» колхозой ... хиналтын гол пост... лэгшэнь В. Д-С. ... эдэбхитэй, оролдосо... хүдэлжэ байнад. Эн... дай хинагшадай ажа... мэри харуулжа бай... хай самбар түхеэрэ... бюллетень-хуудаhануу... гагдана, комбайнер, ... заторнуудай дунда ... ламжын хүдэлмэри ... дана.

Байгша оной июль ... аймагаймнай колхоз, ... зууд адууhа малай ... рууhа, бэлшээриие ... эмхидхэхэ, эрхим ... үбhэ тэжээл бэлэдх... ряанай ургаса хуряа... — 1975 оной мал... жэлгэдэ түгэс бэлд... дээшэлүүлэгдэhэн ... уялга абаад, респуб... бүхы хүдөө ажалша... даа hэн. Арадай хи... аймагайнгаа бүхы а... тай хамта энэ хар... тай уялгаяа хэрэг ... бэелүүлхын түлөө бү... шадалаа зорюулжа ...

А. ШАТ...
Зэдын аймагай ар... хиналтын коми... түрүү...

Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой 100 гаран хүдэлмэришэд 1975 оной тоосоогоор ажаллана. Виктор Петрович Степанов хадаа Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводто полуавтоматическа электро-гагнуурын талаар эрхим мэргэжэлтэдэй нэгэниинь юм.

Энэ нүхэрнай табан жэлэйнгээ түсэбые болзорhоо урид, 4 жэл 10 hара соо дүүргэхэ гэhэн хубиин уялга абаhан байгаа. Тэрэ хэлэhэндээ хүрэнэ. Тиин Виктор Петрович мүнөө 1975 оной августын тоосоогоор ажаллажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. П. Степанов.
Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ҮБЭЛЖЭХЭ ҮБhЭТЭЙ

hайхан үбhэнэй hүринүүдэй томоотойгоор жэрылдэн байхые хараад, ахалагша зоотехник Владимир Чимитович Балсанов сэдьхэл ханангяар:

— Үбэлжэлгэдэ лаб лэ хүрэхэ үбhэтэй болоо хабди. Нёдондо эды сагта оройдоол арба мянган центнер үбhэ бэлэдхээд байгаа hэмди. Тиихэдэл сэдьхэл соомни харанхышаг байhан юм, — гээд хэлэбэ.

Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой ахалагша зоотехнигэй иигэжэ хэлэхэншье буруу бэшэ.

Нёдондо Сүхэ мүрэн эрьеhээ халижа, бүхы сабшалангыень хушаhан байгаа. Тиихэдэнь лэ ногооной hогооборй бүхэниие зулгааха тооной, хада гүбээ, ойн тоолмаг сабшажа, арай-ёо гэжэ арбаад мянган центнер хүргэhэн юм.

Мүнөө жэл энэ колхоз түсэбөөр хараалагдаhан гуша мянган центнер үбhэ тэжээлээ гүйсэд абаад байна гээшэ. Колхозой дүрбэн отделени хадэн звено боложо хубаараад, эртүүр, эмхитэйгээршье үбhэндөө ороhон юм. Мүнөө болоод байхада бүхы отделенинүүд үбhэ бэлэдхэхэ түсэбтэ даабарияа сүм дүүргээд, олонхи хүнүүдынь тарянандаа орожо, үлэhэниинь hөөг бургааhан соогуур, гол мүрэнэй эрьеэр, нуга тохойгоор сабшажа эхилбэ. Эндэ бусадhаа ехэ тэжээл бэлэдхэhэн отделени, звенонуудые тоолоолтой болоно.

Нэгэдэхи отделениин Д. Г. Жаркойн звено 4500 центнер үбhэ бэлдэхэ даабаритай аад, 4810 центнер абажа, түсэбөө 107 процент дүүргэhэн байна.

Тиихэдэ 2-дохи отделениин Н. С. Назимовай звено 3970 центнер үбhэ хуряагаад, түсэбөө 103 процент дүүргээ. Коммунист Э. Г. Ломбоцыреновэй, Н. Е. Дубининай звенонууд баhал hайнаар хүдэлжэ гараа.

Харин тэжээл бэлэдхэлгээр колхоз соогоо түрүү hуури эзэлhэн А. С. Игумновай даадаг 2-дохи отделени правлениин, парткомой зүгhөө дамжуулгын улаан тугта хүртэhэн байна.

Д. ДЫЛГЫРОВ.
Хяагтын аймаг.

ВРАЧНАР ТУhА...

«Первомайский» ... нэгэдэхи отделениин ... ришэд, үндэр наhа... ба үхибүүд үбhэ ... дээрэ эдэбхитэйгээр ... жа байна. Тэдэнэр от... гээ адууhа малда ба... рэхэ тэжээл бэлэдхэ... лөө оролдолго ехэтэй... дэлнэ.

Үбhэ хуряалгын ха... hада тус отделениин ... та республикын онко... диспансерэй бүлэг ху... лэгшэд ерэжэ, ехэ ту... хүргэбэ. Тэдэнэр ... хоёр үдэрэй туршада ... hалагай нуга гэжэ ... дай сабшалан дээрэ ... центнер үбhэ hүрилөө. ... дундаhаа А. О. А... С. Д. Бадлуев, Б. Г. ... К. Х. Ользонов, П. Н. ... ротиков гэгшэд плано... мар бэрхээр ажаллажа... бад. Тиихэдэ хирург ... Арбошкин үбhэ хура... звенодо ошожо, уласхо... байдал тухай hони... лекци уншаhан байна.

Иигэжэ үбhэшэдэй ах... та ехэхэн туhа хүргэж... нарта отделениие ... Ш. Х. Цыбжитов, пар... зациин секретарь С. Ж. ... номов гэгшэд нюта... ажалшадай зүгhөө ... баясхалан хүргэбэ.

Д. ДОРЖОГУТАЕ...
Хэжэнгын ...

БАМ

МҮНӨӨНЭЙ агуу барилга

БАРТАА ТАЙГЫЕ hЭТЭЛЭН

очерк

1.

Вертолёднай бар хара тайга дээгүүр ниидэнэ. Хирэ, хирэ хэлбэлзээд абахадань, хангил хабсагайн хушууе дайрахань гү гэжэ hанахаш. Досоош нэгэл, тиимэ аягүй болохо юм. Оршон тойрон зүргэ харгышье, hуурин нютагшье харагданагүй. Хадын харьялаата горходууд ялалзахадал гээд, хайшаашьеб зуралзан ошохо юм. Саада үндэрэй саагуур хэлбэлзэн ороходош, тайгын нуурнууд эндэшье тэндэшье миралзан харагдана. Бутуули намагтай талмайнуудшье хабтайна. Үбэлэй янгинама хүйтэндэшье, хаг суу шанга hалхиндашье хамаагүй эсэргүүсэн, хангил хабсагай өөдэ дүүлин ургаhан мододой жэгтэй гээшэнь. Ажамидаралай мүнхэ hайханиие, гүн тайгын дундаршагүй баян байhаниие энэнь гэршэлнэ гээшэ. Одоол тураг шубуунай hуугаагүй, туруута амитанай гэшхээгүй гэхээр.

Далай шадархи газар дайда! Байгаалиин эгээл дүлии газарта, бар хара тайгын гүн соо, Хурамхаанhаа аяар хоёр зуун километрэй зайда оршодог бүтүү бүглүү шэдхэ шэрэнги соо зон байрланхай, хойто зүг тээшэ ошохо харгы бүтээлсэнэ. Одоо үнэншэхын аргагүй аабза. Хаанаhаа ерэhэн хүбүүд бэ? Ямар тиимэ hайн hайхан бодол тэдэниие нишэ ерүүлээ гээшэб? Эдэнэр тайгын арьягар бүдүүн мододые үндэhөөрнь урбуулжа, ажабайдалай дүлэтэ халуун амисхаалые мэдүүлнэ!

Вертолёднай нэгэ хэлбэлзэхэдэл болоод, зүргэ харгын зуралзаха иллюминаторта харагдаба. Майхан городок дээгүүр үшөө дахин эрьелдэжэ, Баргажан голой эрьедэ буушалай. Энэ хадаа бамовецуудай газар үрэмдэдэг (тоннельнэ) 11-дэхи отрядай нүүдэл лагерь гээшэ.

Манай нишэ хүрэжэ ерэхэдэ, ажал хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа, асари томо техникын хүнхинэн зэдэлхэ замханагүй. Багсаалхада, барилгада хэрэглэгдэхэ техникэ, мүн ажалша бэрхэ хүнүүдшье нишэ, Рухловский гэжэ зэмьеэдэ асарагдана. Энэнь хуушан лагерьhаа 90-ээд модоной зайда оршоно.

Арбан хоёр хүнhөө бүридэhэн түрүү бригада эндэ хүдэлжэ, Сибириин бар хара тайгын нюусые тайлбарилhан байгаа. Гол түлэб Харьковай метро барилгашадhаа бүридэhэн энэ бригадые Василий Зубков хүтэлбэрилнэ. Тайгын модые зуруудлан унагаажа, үдэр бүри саашална. Ажал хүдэлмэриин улам эршэтэйгээр ябаха тума түхеэрэлгын хүдэлмэри гарана. Тиихэдэнь участогай начальник Алексей Серафимович Федоренко өөрынгөө штабые, мүн бүхы хэрэгсэлнүүдээ бүри саашань зөөлгэhэн байгаа. Эндэhээ бүхы юумэн эхилэгдэжэ, Уоян тээшэ ошохо харгы татагдаха болоно.

— Мүнөө баригдажа байhан автотрасса Хурамхаанай аймагай газар дайда дээгүүр гараха юм. Хойто-Байгалай газар дээгүүр hуунагтажа, зарим hуурин нютагуудай хажуугаар гараха байна. Энэ автотрасса, хэнэйшье мэдэhээр, Байгал-Амарай түмэр харгы барихада тон ехэ удха шанартай. Юуб гэхэдэ, Хойто-Муйска шэлые арбан табан километрэй зайда доогуурнь үрэмдэн малтахын тула хэды ехэ техникэ асарагдаха гэжэ hананабта. Одоо гайтай ехэ ажал ха юм,— гэжэ отрядай ахамад маркшейдер В. А. Качесов хэлэнэ. —Хурамхаанай талаhаа үрэмдэхэ баатай болонобди. Ондоо арга байхагүй. Улунхаан хүрэтэр харгы бии. Тиигээд ерэхэлээрээ, Улунхаанhаа эхилжэ автотрасса татаха болонобди. Энэ харгы Улунхаанай баруугаар, Ягдыгай хажуугаар гараха. Тиигэхын тула Улунхаан, Баргажан гол дээгүүр хүүргэ баригдаха. Тиигээд саашаа Рухловский—Кумора Уоян —Хойто-Муйска шэлэ хүрэхэ байна. Энэ харгы аяар 390 километрэй зайда hуунагтаха. Харгын баригдаха газараар туhалагшатайгаа, Улаан-Үдын лесотехникум дүүргэhэн залуу нүхэр Борис Каменкинтэй урагша хойшонь яhала ябаhан байхабди. hайса хараагүй, шалгаагүй аад, яажа харгы бариха болохоб...

В. А. Качесовой иигэжэ хэлэхэ өөрын удхатай. Зүгөөр танигдаагүй холын газарта ерээд, Эхэ ороной арадай ажахын хүгжэлтэдэ тон шухала удха шанартай түүхэтэ харгы барилсаха гээшэ тиимэшье хүнгэн бэшэл. Ушаргүй ехэ харюусалга, эдэбхи үүсхэл хэрэгтэй ха юм.

«Хадын геометртэ» гэхэ гү, али Евразиин тала дайдаар, хүбшэ тайгаар нилээд олон километр ябагаар ябаhан мэргэжэлтэдэ этигэнгүй яахаб даа. Хүнэй ябаагүй зэрлиг дүлии газараар түрүүлэн... ябаhан хүнүүд хараhан үзэhэнөө балай хөөрэдэггүй, миил хэжэ ябаhан ажални гэжэ тоолодог. Тэдэнэй хэжэ байhан ажалые хараад үзэхэдэ, Нижнеангарскhаа, Уоянhаа авто-харгы гаргажа байгшадhаа түрүүлээд ябана.

Бульдозерист Федор Мэкуха КамАЗ-hаа ерэнхэй. Тэрэнтэй хөөрэлдэхэдэ, ажал хэрэгээ яhала hайса мэдэхэ, одоо бэрхэшээлhээ сухарихагүй хүн гээшэ. «Зуун метрэ зайда газар сэбэрлэхын тула нилээд ехэ оролдолго гаргахаш даа. Бульдозертоо hуугаад, элдэб янзын юумэ тиимэ бэлээр түлхижэрхинэ гэжэ бү hанагты. Үгы даа, тиимэ бэлэн юумэн байдаггүй юм», гэжэ тэрэ тон зүб хэлэнэ. Тэдэнэй харгы замда бэрхэшээлнүүд үнэхөөрөөшье олоор дайралдана. Хүнэй ябахын аргагүй намарга бутуули, хадын харьялаата горход, салирта даагдахагүй шулуун, саhата мундарганууд, наранай туяагай шагаагаагүй үндэр хабшуунууд, унуули болон шэдхэ шэрэнгеэр бүрхэгдэhэн газарнууд олон ха юм. Тиихэдэ үшөө хангалтань?..

Барилгашадые хангаха асуудал гол асуудал болоно. Теэд энэнь үшөө hанаhанда хүрэнэгүй. Тиигэбэшье тэдэнэр эрхэ байдалай жама ёhые hайн мэдэнэ.

2.

Хүбшэ тайга соо боро хараан арсалан шэнги марлаhаар ерэжэ, хүдэр ехэ хүсэтэй техникын хүнхинөөн, хүбүүд, басагадай согтой хүхюун энеэлдээн замхаба. Гансал hаарал шара hара хабсагайн хоорондуур шагаажа, баглагар мододой саанаhаа нэгэл тиимэ жэгтэйгээр энеэбхилжэ байhандал мэдэгдэнэ. ... юм. Дизельнэ электростанци үшөө харгыдаа ябана. Тэрэнэй ерэхые хүн бүхэн хүлеэнэ.

Участогай начальнигай вагончик соо үни бутарма дулаан, аятай зохид. Шубуун дэн hүлэмхихэнөөр носоно. Үүдэ нээхэдэ иишэ тиишээ бүүдэлзэн, унтархаа hаана. Алексей Серафимович сэжоошье хүдэлгэнэгүй, иимэ байдалда үни хада даданхай хэбэртэй. Лидын, начальнигай hамганай, шараhан hархагhаа хүнигүү үнэр тунажа, эдеэлхэ дура хүргэхэ юм. Лида үбгэнтэйгөө... нэй хабаадаhан бүхы ... ганаудаар ябалсажа, ... байдалай ёhо гурим... мэдэнэ. Табатай Дан... бүүниинь, гурбатай ... басаганиинь булан со... хай, хоорондоо шулу... дан байжа наадана.

Федоренко дүшэ ... Эдир залуу ... hаhа... хүдэлмэри ... тан... тэрэнэйнгээ арбан ... жэлые Сибириин ... нуудта зорюулhан ... Эвенкийскэ нацио... округто хүдэлөө, Усть... скэ ГЭС барилсаа, Же... горско ба Коршуновой ... бинадай торхо бод... эндэ хүдэлхэдөө ... үрэмдэлгын (тон... ажалтай дүтөөр тани... байна. Хүдэлжэ ... Эрхүүгэй политех... институт заочноор ... Братска ГЭС бари... Хүндэлэлэй дэбтэрэ... нэй нэрэ бэшэгдэнхэ... на КПСС-эй ЦК-гай ... лэлэй грамотаар, ... түрэhөөр 100 жэлэй ... баярай медаляар ша... hан байна. Ажалша ... хүнэй алдарта зам ...

Архи—ажалай, ами наhанай дайсан

«ОЛООРОО ХЭЛСЭҺЭН ҮГЭТҮЙ...»

Архидалгада эсэргүү, алкоголизмда эсэргүү тэмсэл ...шууд шангадхаха тухай ... хоёр жэлэй саада тээ ...ти, правительствын гар... тогтоолые үргэн олон ...шад hайн мэдэнэ ёhо... үнгэрhэн энэ үе соо ...далгада эсэргүү, алкого...мда эсэргүү тэмсэл ...лха талаар нилээд, ехэ ...мэри хэгдээ.

...нэ талаар тэмсэл манай ...публикын Загарайн ай...та хэр ябуулагдана гээ... гэжэ эндэ тобшохоноор ...ка үзэе. Парти, прави...ельствын тэрэ тогтоолой ...дээр энэ асуудал КПСС-... райкомой бюро, аймгүйсэд...комой заседани дээрэ зүб... хэлсэгдэhэн, тодорхой ...мээ ябуулганууд хараа...дайн байна. Аймагай ...хон предприятинуудай, ...хы болон эмхи зургаа...дай коллективүүдтэ пар..., профсоюзай, комсомо...ой болон хүдэлмэришэдэй ...лаанууд үнгэргэгдэжэ, ...э дурдагдаhан тогтоолые, ...ПСС-эй ЦК-гай бэшэгые ...ээн хэлсэhэн байна. Жэ...нхэдэ, партийна эхин ...организацида энэ асуудал ...нөөр зүбшэн хэлсэгдээ.

«Архидалгада эсэргүү, ал...лизмда эсэргүү тэмсэ... шангадхаха талаар хэм... ябуулганууд» гэhэн ...ПСС-эй ЦК-гай тогтоолые партиин Загарайн райкомой хэр дүүргэжэ байhан тухай» гэhэн асуудал hаяхан КПСС-эй обкомой бюро дээрэ хаража үзэгдөө. Архидалгада эсэргүү, алкоголизмда эсэргүү тэмсэлые шангадхаха талаар партиин Загарайн райком нилээд ехэ түсэб табижа, энэ хүдэлмэриие муу бэшээр ябуулhан байна.

Партиин райкомой пленум болон бюро, партийна-ажахын эдэбхитэдэй суглаанууд дээрэ энэ асуудал үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдээ. Тиихэдэ ажалай болон гүрэнэй журамые эбдэгшэдтэй тэмсэл тухай асуудалнууд аймгүйсэдкомой болон нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай заседанинууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Хүн зоной дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха хэрэгтэ хүдөөгэй ажалшадай суглаанууд ехэ удха шанартай. Партийна организацинууд нютагай Соведүүдтэй, милициин болон прокуратурын органуудтай суг хамта хүдэлжэ, ажалай, гүрэнэй журамые шангадхаха, архиншад болон хулиганууудай амые татаха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулнад. Һүүлэй хоёр жэлэй үедэ аймаг дотор хүдөөгэй ажалшадай 52 суглаан үнгэргэгдөө. Энэ талаар Элхиин, Ново-Ильинскын, Горхоной сельскэ Соведүүд, Онохойн, Шулуутайн, Үнэгэтэйн поселково Соведүүд нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Тиихэдэ аймсоведэй саг үргэлжын комиссинууд ехэ оролдолго гаргана. Социалис хуулиие сахиха, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэдхэхэ талаар тэдэнэй оролдолго айхабтар ехэ.

Хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри hайжаруулха талаар партиин райком, партийна эхин организацинууд бага бэшэ амжалта туйлаа. Хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха хэрэг тиимэшье амархан бэшэ. Эндэ арадай университедүүд хоёрдохи жэлээ хүдэлнэ. Энэ университедэй хэшээлдэ ябадаг хүнүүд соёл культурын, элүүрые хамгаалгын болон бусад эрдэм мэдэсэ эндэ абана.

Совет хуули сахиха тухай асуудалнуудые хүн зоной дунда үргэнөөр нэбтэрүүлхын тула «Юристын» үдэр» жэл бүхэндэ үнгэргэгдэнэ. Энэ үдэр милици болон прокуратурын хүдэлмэрилэгшэд хүдөө нютагуудта гаража, лекци уншадаг, хөөрэлдөө үнгэргэдэг, юридическэ дурадхалнуудые үгэдэг байна. Хуули сахиха тухай асуудалнуудаар hүүлэй хоёр жэлэй туршада гурбан зуу гаран лекци уншагдаа.

Архи удаг зарим хүнүүд хараада абтажа, тэдэнэй хойноhоо хиналта табигдадаг байна. Шэнэ ёhо гуримуудые нэбтэрүүлхэ хэрэг яhала hайнаар табигданхай. Жэшээлхэдэ, түрүү хонишод, hаалишадтай уулзалганууд ходо үнгэргэгдэнэ. Тиихэдэ ажалай болон дайнай ветерануудтай уулзалга, hая түрэhэн үхибүүдые бүридхэлдэ абалга, залуу хүбүүд, басагадта паспорт барюулга баярай оршон байдалда үнгэргэгдэнэ.

Архидалгада эсэргүү, алкоголизмда эсэргүү асуудалнуудаар 10 лектори аймагай зургаан клуб болон соёлой байшангуудта хүдэлнэ. Архидалга болон алкоголизмын ехэ хоротой, түбэгтэй, хохидолтой байhан тухай лекцинүүд уншагдана, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ. Энээн тухай 140 гаран хүн лекци болон хөөрэлдөөнүүдые хэhэн байна. Эдэмнай хэд бэ гэхэдэ, элүүрые хамгаалгын болон захиргаанай органуудай хүдэлмэрилэгшэд, предприяти болон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болоно.

Дээрэ дурдагдаhан КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые хүсэндэнь хүргэхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Загарайн аймаг дотор соёлой нэгэ ордон, соёлой зургаан байшан, 12 клуб, 56 библиотекэ бии. Эдэ зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд архидалга болон алкоголизмда эсэргүү тэмсэл тухай асуудалнуудаар ехэ хүдэлмэри ябуулна. Жэшээлхэдэ, аймгүйсэдкомой культурын таhагай дэргэдэхи автоклуб энэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулна. Автоклубай хүдэлмэрилэгшэд 1973 оной туршада 316 лекци уншаhан, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэhэн байна. Мүн 232 «Дайшалхы хуудаhан» болон «Сахилгаанууд» гаргагдаа. Шэнэ ёhо заншалые үргэнөөр нэбтэрүүлгэ яhала hайнаар ябуулагдана. Жэшээлхэдэ, hаалишанай, хонишоной, механизаторай үдэрнүүд үнгэргэгдэнэ.

Библиотекэнүүдэй үүргэ нилээд дээшэлээ. Архидалга болон алкоголизмда эсэргүү тэмсэл ябуулха талаар аймагай библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд ехэ юумэ хэнэ. Библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд hара бүриингөө түсэбтэ энэ асуудалые заатагүй оруулдаг байна. Жэшээлхэдэ, Ташаланай хүдөөгэй библиотекын хүдэлмэрилэгшэд архиин хорон, хохидол тухай хөөрэлдөөнүүдые ходо үнгэргэнэ.

Хуушан-Хүрбын хүдөөгэй библиотекэдэ ехэ hонин стенд бэлдэгдэнхэй. «Архидалгада — шэрүүн тэмсэл» гэhэн темэтэй энэ стенд яhала hонин.

«Архи — ами наhанай дайсан» гэhэн темээр Элхиин хүдөөгэй библиотекын хүдэлмэрилэгшэд нилээд олон лекци уншаhан, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэhэн юм.

Кинотеатрнуудта энэ талаар баhал ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Кинофильмын эхилхын урда тээ лекторнүүд ерэжэ, архиин хорон, хохидол тухай хөөрэлдөө үнгэргэнэ.

Спорт гээшэмнай хүн зоной сүлөөтэй сагаа hайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэ ехэ удха шанартай зүйл ха юм. Тиимэhээ партийна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд спортдо ехэ анхарал хандуулна. Стадионууд, спортивна талмайнууд, залнууд болон баазанууд заhабарилалгада орожо, шэнээр түхеэрэгдэhэн байна.

Хэды тиибэшье архидалга болон алкоголизмда эсэргүү тэмсэлдэ үшөөл дутуу дунданууд бии. Жэшээлхэдэ, Эрхирэгэй, Онохойн совхозуудта ажалай журам эбдэхэ ушарнууд олоор үзэгдэнэ. Архидалга болон алкоголизмда эсэргүү тэмсэл үргэнөөр ябуулха хэрэгтэ аймагай соёл культурын, милици болон прокуратурын хүдэлмэрилэгшэд бүхы хүсэеэ элсүүлэн оролсохо зэргэтэй. Энээндэ партийна организацинууд тон ехэ анхарал хандуулжа, энэ тэмсэлые бүри шангадхаха уялгатай болоно бшуу.

«Олоороо хэлсэhэн үгэгүй».

И. ОЧОРОН.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ЭХЭ ОРОНДОО—АЖАЛАЙ БЭЛЭГҮҮД

СОФИ. Ажалшадай үйлэдбэриин амжалтанууд тухай мэдээсэлнүүд Болгариин бүхы заха булангуудhаа абтана.

Табан жэл бүхэндэ орон дотор электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ хоёр дахин ехэ болоно. Ойн баярай жэлдэ ороной электрын элшэ хүсэн үшөө 20 процентээр дээшэлжэ, 25 миллиард киловатт-час үйлэдбэрилэгдэхэ байна.

Түрүүшын хахад жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэhэн тухайдаа ганса нэгэ предприятинууд бэшэ, харин хэдэн олон округууд элидхэбэ. Промышленна продукци үйлэдбэрилхэ хахад жэлэйнгээ түсэбые Варнын округой ажалшад 231 мянган левээр үлүүлэн дүүргээ.

«БОКСВЕРГИИН» АЖАЛАЙ ДАБШАСА

БЕРЛИН. Республика дотор эгээн залуу, мүн томо ехэнүүдэй нэгэн «Боксверге» гэжэ ууралаар хүдэлдэг электростанциин коллектив Германиин Социалис Республикын 25 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрhэн мүрысөөнэй түрүүшүүлэй тоодо ороно.

Тиин «Боксверге» гэжэ ууралаар хүдэлдэг электростанциин ажалшад октябриин 7-hоо — республикынгаа мүндэлhэн үдэрhөө эхилжэ, ерэхэ жэлдэ хараалагдаhан даабарита тоонуудай ёhоор ажаллаха уялга абаа.

Совет предприятиин эльгээhэн түхеэрэлгэ ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, түлишэ алмаха гэжэ коллективэй угтамжын түсэб соо хараалагданхай.

АХА ДҮҮ ЕҺОНОЙ ХАРИЛСААН

БУДАПЕШТ. Эрдэм, техникын талаар совет-венгер харилсаан алдарта ёhо заншалнуудтай юм. Подшипнигуудые үйлэдбэрилэн бүтээлгэ hайжаруулха талаар совет ба венгер мэргэжэлтэдэй хамтын хүдэлмэри энээнэй толотомо жэшээ болоно.

Жэлдээ 3 миллион подшипник бүтээхэ хүсэтэй Дебреценскэ подшипнигай заводой проект совет инженернүүд 1952 ондо зохёогоо hэн. Хожомынь бүри хүсэ ехэтэй шэнэ предприяти хуушан заводой хажууда баригдажа, Диошдьердэ подшипнигай завод баригдаа бэлэй. Энээнэй ашаар үнгэрhэн жэлдэ орон дотор 16 миллион подшипник бүтээн гаргаха аргатай болоо.

Гэбэшье он жэлнүүдэй үнгэрхэ тума предприятиин түхеэрэлгэ хуушаржа, тэрэниие шэнэлэн hэлгэхэ шухала болонхой. 20 жэлэй урда тээхидэл, мүнөөшье совет мэргэжэлтэд туhалба. Заводые hэльбэн шэнэлхын тула Советскэ Союз шухала хэрэгтэй автоматическа болон полуавтоматическа поточно лининүүдые Венгридэ үгэхэ юм. Энээнэй ашаар 1977 ондо Венгридэ подшипнигуудые бүтээлгэ 25 миллиондо хүрэжэ, орон дотор подшипнигуудые хэрэглэлгэ бүрин хангагдаха байна.

«СОКОЛОВО» ГЭЖЭ ФИЛЬМ БУУЛГАГДАБА

ПРАГА. Үргэн экрантай «Соколово» гэжэ шэнэ үнгэтэ фильмын hүүлшын кадрнууд эндэхи «Баррандов» гэжэ киностудиин павильонуудта буулгагдаба. М. Фаверетэй хамта бэшэhэн сценаряараа режиссер О. Вавра «Дни предательства» гэhэн хоёр серитэй түүхэтэ фильмын үргэлжэлэл болоhон энэ лентые буулгаа. Полковник Л. Свободын командалга доро түрүүшын чехословацка батальоной 1942-43 онуудта Советскэ Союзда бүридүүлэгдэhэн, мүн Лондондо нютаг урилжа ошоhон Э. Бенеш түрүүтэй Чехословакиин правительствын тус батальониие совет-герман фронт эльгээхэ дурагүй байгаад, элдэб харата ябуулга хэhэн тушаа, Соколово тосхон шадар тус батальоной хам ороhон түрүүшын байлдаан тухай энэ картина хөөрэнэ.

Мэдээжэ артистнууд Б. Пасторек, М. Штепанек, И. Плескот болон бусад фильмдэ наадаа.

Фильм буулгаха бүлэг үнгэрэгшэ үбэл Советскэ Союзда ерэжэ, дайнай hүүлдэ Чехословакиин Арадай Армиин гол хүсэниинь болоhон чехословацка тусхай батальоной дайшалхы замаа эхилhэн Бузулугта, мүн Харьков шадар киногой кадрнуудые буулгаhан байха юм.

«Соколово» гэжэ фильм хадаа Чехословакиие Совет Армиин сүлөөлhөөр 30 жэлэй ойдо ЧССР-эй кинематографистнуудай бэлэг болохо, ерэхэ хабар экранууд дээрэ харуулагдажа эхилхэ байна.

(ТАСС).

Дэлхэй дээрэ Суздальhаа ...йшье, гоё hайханшье ...нууд бии юм ааб даа. ...д юhэ хахад зуун жэл...дэй нэгэ доро оршодог ...э багахан дэбисхэртэй га...ые манай орондо олохонь ...тэйхэн лэ ха. Эндэхи ...сэ, барилга бүхэнниинь ...дой соёл культурын, ара...й оюун бэлигэй ёhото гэр... болоно.

Энэ хотые музей гэ...э тон зүб нэрлэдэг ёhотой. ...—XVIII зуун жэлнүүдэй ...шөө, барилгануудые ха...ха дуратайшуул энээ руу ...өөрөө ерэдэг. Хотын архитекторнүүд болон барилгашад тэдэниие урин зулгыгаар угтан абахын түлөө ехэ оролдолго гаргадаг.

Хотодо барилга хурдан түргэнөөр урган хүгжэнэ. «Суздаль» гэжэ шэнэ отель айлшадые угтан абана, олон ресторанууд, кафенүүд эндэ шэнээр нээгдээ. Гостиница, кино-концертын зал, тамаралгын бассейнэй барилга түлэг дундаа.

Хотын байгуулагдаhаар 950 жэлэй ойтой дашарамдуулан, соёл культурын баялигуудые олоной дунда ойлгуулан тарааха, ородой эртэ урдын хүшөөнүүд болон барилгануудые сахин хамгаалха, hэльбэн заhабарилха, олониитын дунда туризм хүгжөөхэ талаар хотын ажалшадай оруулhан ехэ хубитын түлөө Суздаль хото СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаhан байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: «Бэлэгүүд» гэhэн магазин соо; Суздалиин эртэ урдын архитектурын музей.

ТАСС-ай фотохронико.

...байха ёhотой бшуу. ...иимэhээ Алексей Серафимовичта, коммунистда, ...э ута, эгээ харюусалгатай ...о-харгы барилсахыень ...даhан юм.

— Энэ жэлэй апрель hа... Улаан-Үдэдэ ерээ hэм. ...тай хамта зургаан хү...мэришэн ерэлсээ. Одоо ...шье байгаагүй. Үгы юу... ажал хүдэлмэреэ ...хэ баатай болоо пэ..., —гэжэ Алексей Серафи... хөөрэнэ.— Майн 26-... үдэр хэзээдэшье мартаг...гүй. Юуб гэхэдэ, тэрэ ... участогаймнай барилга ... hэн. Баярай мигинг ...ложо, Буряадай респуб...лкын комсомолшууд бидэ... ажал хүдэлмэридэ хам...лажа, шефтээ абахаар ...дуулаа бэлэй. Хоёр үдэ... үнгэрhэн хойно дүшэн ...гурбан комсомолшууд Тазы ...рэжэ ерээ hэн. Тазыhаа ...то-харгымнай татагдажа ...ээ ха юм.

Барилгын түрүүшын үдэр... хойшо, Федоренкын хэ...шээр, ажалай журам ...эбдэшэдтэ эрилтэ ехэтэй...гээр, шангаар хандаха гэжэ ...шидэлэн байна. Тиигэжэ ...табан хүдхэшүүл (үлүүсэ... ехэ шүнгэндэ дуратайшуул) ...ээhаа сүлөөлэгдэhэн юм. ... гурбан хүн архи ...ад, ашалга ба буулгын баазада hөөргэнь эльгээгдэhэн гэхэ. Хэрбээ тэндээ hайнаар хүдэлжэ, ажалай журам сахижа шадаха байhанаа харуулаа hаа, гол участогтаа бусаха эрхэтэй болохо юм.

Харьковай метро барилсаhан хүбүүд, мүн Эрхүүhээ ерэhэн комсомолшууд участогай гол түлэб түшэг наһ дабари болоно. Ёhотой бэрхэ барилгашад бүхы огрядуудые ударидажа, хамаг hайн hайхан юумэндэ эдэбхи үүсхэл гаргана, үльгэр жэшээ харуулна: Эдэл хүбүүдhээ хада үрэмдэгшэд бүридхэгдэхэ юм.

3.

Авто-харгы барилгада манай Буряадай хүбүүд хүдэлнэ. Модо отологшодой гол бүлэгтэ комсомолец Виктор Шумаков оролсоно. Урдань Улаан-Үдын ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ прибор бүтээлгын заводто хүдэлжэ байhан. Үдын хоолой үедэ залуу барилгашад согтой хүхюун болошодог. «Танимнай ерэбэ! Юу бэлдээ хаб?» —гэжэ нэгэниинь арьягар бүдүүн модоной саанаhаа хашхарба. Тиихэдэнь: «Зай, юрэдөө! Юушье асараа хадань абяагүйхэн эдидэг аад... Манай Таниин шанаhан эдеэн ходо амтатай байдаг hэм шуу?» гэжэ нүгөөдэнь харюусаха.

Залуу барилгашадай нигэжэ хэлсэхэ баhа зүйтэй. Таня Пинигина Гүрэнэй Зүүн Сибириин соёлой институтда заочноор hуралсажа байдаг. БАМ-ай барилгада комсомолой путевкоор ошоо.

Тогоошон басаган Тамара Ковалева эндэ түрэhэн үдэрөө тэмдэглээ. Хани басаган Августа Некипелова гэгшэтээ Улаан-Үдын мяханай комбинадай нэгэ цехтэ хүдэлжэ байhаар, мүн баhа комсомолой путевкоор ерээ hэн. Иигээд лэ ходо сугтаа —комбинадта, мүн хамтын байрадашье сугтаа. Харин эндэ, бар хара тайга соошье сугтаа хүдэлнэ. Нютагайнгаа басагадай шүлые Гоша Старцев амтархан hоросгооно. Танил бэшэ басагадта заабол ажаглалта хэхэ hэн. Намтар тухайдаа хөөрэжэшье магадгүй. Теэд нютагайнгаа басагадта ямар ажаглалта хэхэбши! Тон өөрын, нэгэ нютагай ха юм. Тиихэдэ намтарыень мэдэнэ.

Е. ГОЛУБЕВ,
БИОН-ой хүдэлмэрилэгшэ.
М. ОСОДОЕВ,
манай корр.

(Түгэсхэлынь удаадахи номерто).

АЙЛ БҮХЭНДЭ—ГАЗЕТЭ, ЖУРНАЛ

ХЭРЭГТЭЙШЬЕ, ТУҺАТАЙШЬЕ

Сентябриин 1-hээ бүхы орон доторнай 1975 оной газетэ, журналнуудта захил абалга эхилбэ. Түрэл орон доторнай олон ондоо газетэ ба журналнууд хэблэгдэн гаража, хүн бүхэнэй үдэр бүриин эрилтэ хангадаг хани нүхэрынь мэтэ болонхой. Эндэ ДОСААФ-ай хэблэл тухай тобшохоноор хөөрэхэ хүсэлэнтэйб.

ДОСААФ-ай ЦК-гай үмэнэhөө гарадаг «Советский патриот» гэжэ газетэ, «Военные знания», «Радио», «За рулем», «Крылья Родины» гэhэн журналнууд сэрэгэй-патриотическа hургаал, сэрэгэй-техническэ эрдэм дэлгэрүүлхэ талаар ехэ үүргэ дүүргэжэ байдаг. Һайн дуранай энэ общественна клубуудай, эхин организацинуудай ажалай түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлгэдэ эдэ газетэ ба журналнууд ехэ анхарал хандуулна. Общественна хэблэлэй бүхы ажал ябуулганууд ДОСААФ-ай хүдэлмэри улам hайжаруулгада, «Бүхы гражданинуудай сэрэгэй албанай уялга тухай» СССР-эй хуули бэелүүлгэдэ нүлөөлэн туhалдаг гээшэ.

«Советский патриот» газетэдэ захил абалгын нёдондоной дүнгүүдые хаража үзэхэдэ, республикын аймагуудаймнай ДОСААФ-ай комитедүүд уншагшадай тоо олон болгохын тула арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглээгүй гэжэ элирнэ. Тус газетэдэ захил абаха хүдэлмэри Бэшүүрэй аймагта (ДОСААФ-ай райкомой түрүүлэгшэ Иванов Г. А.) нёдондо эмхитэйгээр үнгэрөө hэн. Харин Баунтын, Түнхэнэй, Баргажанай, Зэдын, Сэлэнгын аймагуудта энэ хүдэлмэри тон hулаар ябуулагдаа. Дурсагдаhан аймагуудта энэ газетэ тарааха түсэб оройдоол 14-28 процент дүүргэгдээ.

Тиимэhээ энэ жэлдэ ДОСААФ-ай хэблэлдэ захил абалгын хүдэлмэридэ аймагуудай ДОСААФ-ай комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр анхаралаа ехээр хандуулжа, эмхитэйгээр үнгэргэхын түлөө оролдохо ёhотой.

Аймагуудай ДОСААФ-ай комитедүүд ба тэрэнэй эхин организацинууд дурсагдаhан газетэ, журналнуудые ДОСААФ-ай гэшүүдэй, эдэбхитэдэй, сэрэгэй албанда мордохоёо бэлдэжэ байhан залуушуулай, общественна спортсменүүдэй дунда олоор тарааха талаар зохихо хэмжээнүүдые эртээнhээ абаха болоно. ДОСААФ-ай эхин организаци бүхэн «Советский патриот» газетэдэ, мүн журналнуудта захил хэхэ уялгатай. Колхоз ба совхозуудта, предприятинуудта «Советский патриот» газетын витринэ хэбэл, муу бэшэ байгаа.

В. ДАБАЕВ,
ДОСААФ-ай Буряадай обкомой ахалагша инструктор.

Хилын саанаhаа
• телефон • телеграф • радио

СОФИ

Советскэ Союзтай хани барисаан— амжалтымнай эшэ үндэhэн

ТАСС

Фашизмда, капитализмда эсэргүүсэн эдэбхитэйгээр тэмсэгшэдтэй БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд эндэ уулзалга эмхидхэбэ.

БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков уулзалга нээгээ.

БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, БКП-гэй ЦК-гай секретарь Б. Велчев ветерануудай урда үгэ хэлэхэдээ, манай орон дотор фашис диктатурада эсэргүү, арад зоной сүлөөтэ байдалай түлөө тэмсэлдэ эрэлхэг зоригтойгоор бодоhон коммунистнуудай, комсомолшуудай, Болгариин Арадай газар тариалангай холбооной гэшүүдэй баатаршалгын дурасхаал арад түмэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ хэтэдээ үлэхэ юм гэжэ мэдүүлhэн байна.

Энэ тэмсэлдэ ушарhан хохидолнууд дэмы hалаагүй гэжэ ехэ hайндэрэй — сентябриин 9-нэй ойн hайндэрэй урда тээхэнэ хэлэхэ дүүрэн үндэhэ баримтагайбди. Ороной коммунистнуудай, түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдэй түлөөлэгшэдэй хүсэл эрмэлзэлгэ Болгарида социализмын түүхэтэ туйлалтануудта бодотоор бэелжэ байна гээд тэрэ тэмдэглээ.

Арадай засагай жэлнүүдтэ амжагдаhан бүхы юумэн алдарта БКП-гэй хүтэлбэри доро хүдэлмэришэн ангиин, тариашад-кооператорнуудай, интеллигенциин — бүхы болгар арадай шэн габьяата ажалай, бэлиг шадабариин үрэ дүн болоно гээд В. Велчев мэдүүлбэ.

Советскэ Союзтай хани барисаатай, аха дүү ёhоной харилсаа холбоотой байhанай ашаар Болгариин Арадай Республикын ажалшад иимэ ехэ амжалта илалтануудые туйлаха аргатай болоо гэжэ тэрэ хэлэбэ. Болгар-совет хани барисаагаар омогорхонобди, хүсэн түгэс, үнэн сэхэ, hайн hайхан сэдьхэлтэй аха нүхэр—агууехэ совет арадтай мүр мүрөө ниилүүлэн дабшажа ябаhандаа омогорхонобди.

Манай хани барисаанай, харилсаа холбооной hалбаран мандахын тула ехэ юумэ хэhэнэйнь түлөө совет хүнүүдтэ, Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ, тэрэнэй Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ hайндэрэй урда тээхи эдэ үдэрнүүдтэ үнэн сэдьхэлhээ баяр баясхалан хүргэнэбди. Социалис хани нэгэдэлтэ агууехэ бүлын бүрин эрхэтэ хубинь байhандаа, гэрэлтэ hайхан байдал хүн түрэлтэндэ олгохын түлөө бүхы социалис оронуудтай хамтааран тэмсэжэ байhандаа омогорхонобди гэжэ Б. Велчев хэлэбэ.

ЛЕЙПЦИГ

ГАЙХАМШАГТА ДҮНГҮҮД

ТАСС

Лейпцигтэхи заншалта яармагай түүхэ 800 гаран жэлэй турша соо үргэлжэлжэ байна. Гэбэшье hүүлэй 25 жэлэй турша соо тэрэнэй түүхэдэ үндэhэн хубилалтанууд болобо. Хүгжэнги индустритай дэлхэйн түрүүшын 10 гүрэнэй тоодо ородог ГДР-эй экономическа, научно-техническэ хүсэнэй хурдан түргөөр урган хүгжэжэ байhые Лейпцигтэхи яармаг бүхэн элирхэйлэн харуулна.

Германиин социалис гүрэнэй ойн баярай жэлдэ Лейпцигтэ нээгдэhэн яармаг онсо шэнжэтэй юм. Ушарынь юуб гэбэл, 25 жэлэй хүгжэлтын, СССР ба аха дүү бусад оронуудтай харилсаа холбооной гайхамшаг дүнгүүд эндэ табигдан харуулагдаха байна.

Энэ үе соо ГДР-эй гадаадын худалдаа наймаанай хэмжээн 2,7 миллиард маркаhаа 53 миллиард марка хүрэтэр дээшэлээ. Тиихэдэ СЕПГ-гэй VIII съездын hүүлээр энэнь 10 миллиард маркаар нэмэhэн байха юм.

Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай дунда ГДР станогуудые бүтээжэ, гадаадада худалдаха талаар хоёрдохи hуури эзэлнэ. Түмэр замай вагонуудые бүтээлгээр нэгэдэхи hуури эзэлдэг. «ГДР-тэ бүтээгдэhэн» гэжэ тамгатай хүдөө ажахын техникэ, экскаваторнууд, химиин хэрэгсэлнүүд, полиграфическа машинанууд дэлхэй дээрэ алдаршанхай.

Эдэ продукциин зарим хубиинь, текстильнэ түхеэрэлгэнүүдые, автомобильнуудые, пластмасса хэдэг машинануудые, медицинскэ приборнуудые, үргэн хэрэглэлэй бусад эд бараа энэ яармаг дээрэ табижа харуулха байна. ГДР-эй предприятинууд, гадаадын худалдаа наймаанай эмхинүүд 6600 зүйл Лейпцигтэхи яармаг дээрэ табиба.

Советскэ Союзтай, социалис хани нэгэдэлтэ бусад гүрэнүүдтэй холбоо барисаанай үрэ дүнгүүд тобойсо харуулагдана.

СЭВ-эй «Интератоминструмент» гэжэ хамтын выставкэдэ ГДР эдэбхитэйгээр хабаадана.

БЕРЛИН

ГДР-эй, США-гай хоорондо дипломатическа харилсаан тогтоогдобо

ТАСС

Дипломатическа харилсаа тогтоожо, посольствонуудаа байгуулалсаха тухай шиидхэбэри Германиин Демократическа Республикын, Америкын Холбоотой Штадуудай правительствонууд абаба. гээд АДН агентствын эндэ тарааhан мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ. ГДР-эй ба США-гай хоорондо хөөрэлдөөнүүд байгша оной июлиин 15-hаа 26 болотор Вашингтондо үнгэргэгдэжэ, иимэ шиидхэбэри абтаhан байгаа. Эдэ хөөрэлдөөнүүд хани ёhоной оршон байдалда үнгэрөө гээд документ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Саашадаа хоёр гүрэнэй хоорондохи харилсаае хүгжөөхэ тухай асуудалаар хоёр тала хөөрэлдөөнэй үедэ hанамжануудаа хэлсэhэн байна. Финансын шиидхэгдээгүй асуудалнуудые гүримшүүлхэ талаар хөөрэлдөөнүүд hаяар эхилхэ гэжэ хоёр тала үгэеэ ойлголсобо.

ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Штоф Р. Зиберые ГДР-hээ США-да байха онсо, бүрин эрхэтэ элшэн сайдаар томилоо.

ТРИПОЛИ

СОВЕТ ДЕЛЕГАЦИ ЛАР-та ЕРЭБЭ

ТАСС

1969 ондо болоhон революциин табан жэлэй ойе hайндэрлэлгэтэй дашарамдуулан, РСФСР-эй культурын министр Ю. С. Мелентьев түрүүтэй СССР-эй делегаци Ливидэ ерээд байна. ЛАР-ай залуушуулай хэрэгүүдые, социальна асуудалнуудые шиидхэдэг министр Абдель Хамид Аз-Зинтани тус делегацитай уулзажа хөөрэлдэбэ.

Залуушуулай дунда ябуулагдадаг хүдэлмэриин эмхидхэлэй асуудалнууд, физкультурын хүдэлөөнэй асуудалнууд хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдээ. Эдэ асуудалнуудаар СССР-эй ба ЛАР-ай хоорондо дүй дүршэлөө халан абалсалга шухала удха шанартай байна гээд Ливиин министр мэдүүлбэ.

Совет делегаци Революционно командованиин Соведэй гэшүүн Абу Бакр Юнис Джабертэй, ЛАР-ай информациин ба соёлой министр Абу Зейд Дордатай сентябриин 5-да уулзаhан байна.

Соёлой талаар совет-ливиин харилсаа холбоое саашадань үргэдхэхэ тухай асуудалнууд хани ёhоной оршон байдалда үнгэрhэн уулзалгануудай үедэ зүбшэн хэлсэгдээ.

ПХЕНЬЯН

Үнэн зүб хараа бодол

ТАСС

Бэеэ даагаад, амгалан ёhоор Эхэ ороноо нэгэдүүлхын тула манай парти, правительство республикынгаа хойто хубиин революционно хүсэнүүдые, Урда Корейн революционно хүсэнүүдые, бидэнэртэй hаналаа нэгэдэлгэеэ үргэдхэхын тула уласхоорондын революционно хүсэнүүдые бэхижүүлхэ талаар тэмсэл үргэнөөр хэхэ хараа бодол баримталан бэелүүлнэ гэжэ КНДР-эй Президент Ким Ир Сен Перугай-Корейн хани барисаанай бүлгэмэй делегацитай хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.

Оронойнгоо хойто ба урда хубинуудай хоорондохи харилсаа холбоо бэхижүүлхэ, Национальна Ехэ суглаа зарлаха, хойто ба урда хубиин конфедераци байгуулха гэhэн парти, правительствын зорилгонууд тухай Ким Ир Сен дэлгэрэнгыгээр тогтон хэлэбэ.

Корейн Ажалай партиин хүтэлбэри доро корей арад социалис индустриализацилгын түүхэтэ зорилго бэелүүлээд. КНДР-тэ социализм байдалай илан мандахын тула эдэбхитэйгээр тэмсэнэ гээд Президент тэмдэглээ.

Корейн хойто ба урда хубиин бүхы арад зоной хүсэл эрмэлзэлгэнүүдые хараада абажа, ороноо нэгэдүүлхэ асуудал шиидхэхэ хэрэгтэй гээд тэрэ мэдүүлбэ.

АДДИС-АБЕБЭ

Хүдөөгэй районуудые хүгжөөхэ программа

ТАСС

Оронойнгоо хүдөөгэй районуудые бүхы талаарнь хүгжөөхэ программа зохёоhон тухайдаа Эфиопиин зэбсэгтэ хүсэнүүдые хүтэлбэрилдэг комитет мэдээсээ. Энэ программын үндэhөөр кооперативна хүдэлөө хүгжөөхэ, тариашадай агротехническэ эрдэм болбосорол дээшэлүүлхэ, бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхаха, медицинскэ хангалга hайжаруулха хэмжээнүүд бэелүүлэгдэхэ байна. Ган гасуурhаа ехээр хохидоhон районуудта онсо анхарал хандуулагдана.

Эдэ хэмжээнүүд хүдөө ажахын үйлэдбэри хүгжөөхэ, үргэн ниитэ арад зоной байдал hайжаруулха зорилготой.

ТОЛИ

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТ[Ы]

- Түрэл хотымнай ерээдүй[н] барилганууд.
- *Арадай аман үгын аб[дарһаа].*
- **Шог ёгто мүрнүүд.**

УРГАН ҺАЛБАРНА УЛААН-ҮДЭ

Түрэл хотымнай түхэл шарай гайхалтай түргэнөөр хубилжа байна. Шэнэ үеын, шэнэ маягаар баригдаһан һаруул һайхан гэрнүүд, ордонгууд хотымнай алишье таладань үндын бодожо, хүнэй нюдэ баясуулна. Дүшэн жэлэй саада тээ Улаан-Үдэ хотые хараһан хүн мүнөө оройдоошье танихагүйл. Дүшэн жэлэй саада тээ, 1934 ондо хотын барилгын юрэнхы түсэбые «Гипрогор» табижа эхилэ һэн. Тэрэ түсэбөө 1936 ондо зохёожо дүүргээ бэлэй (архитекторнүүд С. Пермут, С. Шпакель). Эдэ онуудта хотымнай тэрэ үеын эгээл һайхан байшангууд, ЛВРЗ-гэй Соёлой ордон (архитектор В. Гергель), Советүүдэй байшан (архитектор А. Оль) баригдаа.

Дайнай һүүлээрхи жэлнүүдтэ ниислэл хотымнай уран шэмэглэл болоһон нилээд олохон гоё һайхан байшангууд, ордонгууд баригдаа. Жэшээлхэдэ, Ленинэй орденто Буряадай оперо ба баледэй байшан (1953 он, архитектор А. Фёдоров). Радиогой байшан (1956 он, архитекторнүүд Л. Минерт, А. Вампилов) болон бусад. Дүшэн жэлэй саада тээ «Гипрогорой» зохёоһон юрэнхы түсэбөөр хотын барилга 1966 он болотоо ябуулагдаа.

1966 ондо хотын барилгын юрэнхы шэнэ түсэбые «Ленгипрогор» (архитектор Л. Путерман) зохёогоо бэлэй. Мүн энэ талаар республикымнай гол проектнэ институт болохо «Бурятгражданпроект» горитой хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Эндэ ахамад архитектор А. Вампиловай хүтэлбэри доро В. Веретнов. А. Яковлев, Ю. Банзаракцаев, Ц. Цыренжапова, К. Кадыров болон бусад бэлигтэй архитекторнүүд эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилжэ байдаг.

Район, квартал, микрорайонуудые түсэблэн, барилга гээшэ, хотые һайхан болголгын, эндэ ажаһуугшадые соёлой, ажаһуудалай талаар хангалгын асуудалнуудые нэгэдхэн шиидхэхэ хэрэгтэ зохино. Хото барилгын, архитектурын талаар мүнөө үедэ ямар хүдэлмэринн ябуулагдажа байһан тухай Улаан-Үдэ хотын ахамад архитектор **Павел Григорьевич ЗИЛЬБЕРМАНДА** хэдэн асуудалтайгаар хандабабди.

— Ямар шэнэ гэрнүүд, байшангууд баригдаад байнаб?

— Һүүлэй жэлнүүдтэ баригдаһан шэнэ гэрнүүд гэбэл, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй байшан (архитекторнүүд А. Вампилов, А. Галяутдинов), республикын Уран зураашадай холбооной выставкын зал (архитектор В. Кулеш, уран зурааша А. Казанскиин хабаадалгатай), «Баргажан» гостиница (архитекторнүүд Ю. Черкун, В. Веретнов, А. Яковлев) болон бусад. Борсоевой үйлсөөр, 20-дохи кварталда байрын олон гэр баригдаа. Борсоевой үйлсэдэ баригдаһан бүлэг гэрнүүд (архитектор А. Яковлев) ехэ зохидоор тааруулан табигданхай. Юуб гэбэл, микрорайонуудые барилга хадаа тэдэнине онсо өөрсэ бүлэг болгохоёо һанадаг. Харин эндэ архитектор өөрынгөө бүтээлые хотын түхэл шарайтай ехэ шадамараар холбожо шадаа. Тиихэдэ хотын гол талмай болохо Советүүдэй талмай шэнэдхэгдээ. Архитектурынгаа талаар олон ондоо хэлбэритэй байшангуудаар тойрогдоһон энэ талмай 1970—1973 онуудта хубилгагдаа.

— Павел Григорьевич, уран зохидоор баригдаһан аад, хуушарһан гэрнүүдые шэнэдхэн заһабарилга хэр зэргэ ябуулагдажа байнаб?

— Энэ талаар яһала ехэ юумэн хэгдэжэ байдаг. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ «Байгал» гостиницын байшангые шэнэдхэн заһабарилга хэгдээ. Эндэ архитектор А. Вампиловай ехэхэн габьяа бии гээшэ. Хуушаржа, хүнэй нюдэндэ муушагаар харагдадаг болоһон энэ байшангые тэрэ танихаар бэшэ болотор ондоо болгоо. Энэнь Советүүдэй талмайн түхэл шарайтай угаа зохидоор зохино. Тиихэдэ урда сагай түүхэ болоһон гоё һайхан шэмэглэлтэй гэрнүүдые Дээдэ-Онгостойдохи музей-заповеднигтэ абаашажа табяабди. Музейн экспонадууд болоһон эдэ гэрнүүд урда сагта ямар һэм, тон тиимээр бодхоогдонхой.

— Шэнэ түхэлэй гэрнүүдые уралан шэмэглэлгэдэ ямар материалнууд хэрэглэгдэнэб?

— Гэрнүүдэй газаа тала болон интерьер шэмэглэлгэдэ мрамор, Байгалай эрьеын шулуун үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Мүн үнинһөө хойшо хэрэглэгдэжэ байһан модон шулуун хоёрһоо гадна алюмини хэрэглэгдэдэг болонхой. Жэшээлхэдэ, һаяхан баригдаһан «Юбилейный» гэжэ универмаг алюминеэр шэмэглэгдэнхэй. Эндэ архитектор А. Яковлев алюмини хэрэглэхэ таарамжатай арга боломжонуудые зохидоор хэрэглэжэ шадаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Мүн ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха байшангай досоо таладань, газаа ханыень шэмэглэлгэдэ буряад угалза дабтагданхай алюмини хабтагай үргэнөөр хэрэглэгдээ. Уралан шэмэглэхэ зүйлнүүд үшөөл хомор. Хүдөө тээһээ асархада угаа үнэтэй болохо байна.

— Авиазавод дээрэ туршалгын шэнэ гэр баригданхай. Таһалгануудынь, кухнинь уужам. Туршалгын тиимэ гэр барилга юу харуулааб?

— Энэ гэр хадаа һайжаруулагдаһан 114-дэхи проектээр баригдаһан гэр. Уужам кухнитай, таһалгануудтай энэ гэр ажаһуугшадай һайшаалда хүртөө. Тиимэһээ ойрын сагта иимэ гэрнүүд олоор баригдажа эхилхэ. Борсоевой үйлсөөр һайжаруулагдаһан 114-дэхи проектээр гурбан шэнэ гэр бүри һаядаа баригдахаар хараалагдана.

— Архитекторнүүдэй ажал хүдэлмэридэ уран зураашад заримдаа хабаадалсадаг...

— Заримдаа бэшэ, олонхи ушарта. Уран зураашад угаа эдэбхитэйгээр бидэнэй хүдэлмэридэ хабаадалсадаг гээшэ. Ниитын байшангуудай интерьер, шэнэ барилгануудай түхэл зохёон бэлэдхэлгэдэ тэдэнэр туһалдаг. Жэшээлхэдэ, шэнэ выставкын зал байгуулгада уран зурааша А. Казанский ехэхэн хубитаяа оруулһан байха юм. Уран зураашад Д. Дугаров А. Казанский хоёр ипподром дээрэхи кафегэй интерьер хээ юм.

— Архитекторнүүдэй ватман саарһан дээрэ гүйсэд бэлэн болоод, үшөө баригдажа дүүрээдүй гэрнүүд бии aaб даа?

— Тиимэ гэрнүүд, байшангууд яһала олон. Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай дээдэ һургуулиин гол байшан ба прибор-бүтээлгын заводой корпус (архитектор В. Бельгаев), «Эрдэм» гэжэ гурбан залтай кинотеатр ба тамаралгын бассейн (архитектор В. Кулеш), центральна универмаг (архитектор Ц. Цыренжапова) үшөө баригдаагүй байһаар. Эдэ болон бусад ондоо барилгануудай баригдажа дүүргэгдэхэдэ, ниислэл хотымнай түхэл шарай архитектурынгаа талаар улам гоё һайхан, хүнэй дура сэдьхэл татаха болохо бшуу.

Б. БАТОЕВ.

Футбол ЭЭЛЖЭЭТЭ УУЛЗАЛГЫН УДАА

Ээлжээтэ уулзалгануудай үнгэргэгдэхэ бүри эрхим һайнаар наадажа эхилһэн командын футболистнууд айлшалжашье ябахадаа галмайн эзэдтэ шүүгдэнгүй гарахые оролдоһон байна. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, мүрысөөнэй таблицада түрүүлэн ябаһан Барнаулай «Динамо» Томскын «Торпедо» командатай 1:1 тоотойгоор тэнсээд, аян замаа саашань үргэлжэлүүлбэ. Омскын «Иртыш» Петропавловск-Камчатский хотын «Вулканда» айлшалхадаа, талмайн эзэдтэй мүн лэ 1:1 тоотойгоор тэнсэжэ гараба. Манай хүршэнэр — Шэтын «Локомотив» Тюмениин «Нефтяник» командатай 0:0. Эрхүүгэй футболистнууд Челябинскын «Локомотивтай» 1:1 тоотойгоор тэнсэһэн байна.

Мүрысөөнэй таблицада хоёрдохи һуури эзэлээд ябаһан Благовещенскын «Амур» команда Нижний Тагилай «Уралец» командада айлшалһан байна. Тиихэдээ эдэнэр талмайн эзэдтэ аяар 3:0 тоотойгоор шүүгдэхэ баатай болоо. Новосибирскын «Чкаловец» команда Владивостогой футболистнуудта 1:0 тоотойгоор шүүгдэхэдээ, мүрысөөнэй таблицада нэгэ һуури гэдэргээ сухариха баатай болобо.

Энэ үдэр манай «Сэлэнгэ» командын футболистнууд наадабагүй. Үсэгэлдэр Сибириин стадионууд дээрэ ээлжээтэ наадануул үнгэргэгдэбэ. «Сэлэнгэ» командын футболистнууд энэ үдэр Челябинскын «Локомотив» командатай наадаа.

Уншагшадай анхаралда мүнөөдэрэй байдалаар мүрысөөнэй таблица толилогдобо.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бумбэгэ	Очко
«Динамо» Барнаул	25	14	10	1	45:12	38
«Амур» Благовещенск	25	12	8	5	31:18	32
«Вулкан» П.-Камчатский	24	12	5	7	30:17	29
«Чкаловец» Н-Сибирск	25	11	7	7	31:27	29
«Луч» Владивосток	24	11	6	7	42:26	28
«Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	24	10	7	7	26:22	27
«Автомобилист» Красн.	25	12	3	10	30:28	27
СКА Хабаровск	24	9	8	7	39:35	26
«Иртыш» Омск	25	9	8	8	29:34	26
«Нефтяник» Тюмень	25	9	7	9	27:33	25
«Торпедо» Томск	25	10	5	10	23:33	25
«Зауралец» Курган	25	9	6	10	29:27	24
«Уралец» Н. Тагил	25	8	6	11	36:32	22
«Локомотив» Шэтэ	25	6	10	9	17:22	22
«Авиатор» Эрхүү	25	7	6	12	29:42	20
«Шахтёр» Прокопьевск	25	4	8	13	16:32	16
«Сахалин» Ю. Сахалин	23	4	7	12	15:29	15
«Локомотив» Челябинск	25	4	5	16	19:44	13

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» августын 30-да Москвада үнгэргэгдэһэн 24-дэхи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«Спортлото»: Нэгэшье хүн зургаан номер таажа шадаагүй. Табан номер таагшад—2506 түхэриг, дүрбэн номер тааһан хүнүүд—51 түхэриг, гурбан номер таагшад 3 түхэриг абаха байна.

«Спортлото-2»: Хэншье зургаан номер таабагүй. Табан номер таагшад — 2394 түхэриг, дүрбэн номер тааһан хүнүүд—56 түхэриг, гурбан номер таагшад 3 түхэриг абаха.

24-дэхи тиражай шүүбэринүүдые нөөсэлгын кассанууд сентябриин 11-һээ октябриин 10 болотор түлэхэ байна.

Ээлжээтэ тираж 1974 оной сентябриин 10-да үнгэргэгдэхэ. (ТАСС).

ХҮХЭ ДЭГЛЫ. Ф. СОРОКИНОЙ фотоэтюд.

ТААБАРИНУУД

Нюдэгүй нүхэшүүр,
Газарай гахашуур.
(*Харха*).

Саһанай хайлаанда,
Сагай дулаараанда
Хада дээгүүр
Хамниган бөөлэдэг.
(*Шандагач*).

Үбэлдөө саб сагаан
Үдэрынь уһан нойр,
Нажартаа бод боро,
Наһандаа баг-баг.
(*Шандага*).

Зээрдэ улаан зэрлиг
Зэрд-зэрд һооборно.
(*Гүрөөһэн*).

Хангайда ороһон саһан
Хайладаггүй мүнхэ,
Харуулда ошоһон хаһаг
Бусалтагүй мордодог.
(*Наһатай хүнэй үһэн, унаһан шүдэн*).

Урмын холбоо гэр
Уруугаа харанхай.
(*Хамар*).

Хажуу талада хагжаахай,
Хахадынь һэтэрхэй —
ягжаахай.
(*Шэхэн*).

Яһан гэр соо
Ягаан басаган
(*Хэлэн*).

Бурханай басагад
Бургааһаар наадаа
(*Һорьмоһон*).

Саян һарьдагай оройдо
Саһан орохонь хэсүү,
Ороһон хойноо
Хайлахань бүри хэсүү.
(*Үһэнэй сайха*).

Гарахада гаралсахагүй,
Түрэхэдэ түрэлсэхэгүй,
Амиды ябахада
һалахагүй,
Үхэхэдэ үлөөд ябадаг.
(*Хүнэй нэрэ*).

Ереэгшэн сагаагшан
гүүнһээ
Эрхэ хара унаган гарана,
Энээнииe унаһан хүн
Буужа, бута мүргэнэ.
(*Архи. Архи ууһан хүн*).

Алта мүнгэнэй бүйгаашье
хадань
Абадаггүй баян,
Арьяатан шоныn ерээшье
хадань
Айдаггүй баатар.
(*Нялха ухибүүн*).

Хор-хор гүйгөөд.
Хорёод тобшо гэбэ.
(*Хониной хоргоолхо*).

Оёдолгүй зүйдэл
(*Алаг зүһэн*).

Д. МАДАСОНОЙ суглуулбариһаа.

Монгол оронние шэнжэлэгшэ, мэдээжэ совет эрдэмтэн, академик **В. Я. Ярославцев** 1920 ондо «Монголой уран зохёол» гэһэн статья соо иигэжэ бэшэһэн байна: «Монголой уран зохёол — нүүдэл зоной байгуулга. Тиигэбэшье энэ арадай литературын ямаршье һаадгүйгөөр буддын сүмэнүүд соошье, бэе бэеһээ таһаранги һэеы гэрнүүд соошье хүгжэжэ байһаниинь гайхалтай.

Монголой шэнэ поэзи хадаа «Шивээ Хяагта» гэжэ хубисхалай үеын түрүүшын дуунһаа эхитэй. Поэт **Далантайн Тарвын** хэлэһэнэй ёһоор, энэ дуун хадаа Монгол ороной шэнээр болбосоржо, тэмсэжэ эхилһые харуулһан гэршэ болоно. Найман бадагтай энэ зохёол соо арад зоноо дайшалхы хэрэгтэ ударидаһан Сүхэ-Баатарай агууехэ баатаршалга, түүхэтэ үүргэ магтагдан дурдагдаһан байна.

Һүр жабхаланта баяр ёһололой энэ дуун «Алтан соёмбо» гэһэн гаршагтайгаар Буряадай номой хэблэлдэ гараһан номые нээнэ. Энэ шүлэгүүдэй согсолборидо табин поэдүүдэй шүлэг, дуунууд орожо, Бүгэдэ Найрамдаха Монголой Арад Уласай анха тунхаглагдаһаар алдарта табин жэлэй ойдо зорюулагдана. Хүршэ оронойнгоо хани нүхэдэй шүлэгүүдые манай поэдүүд **Ц. Дондогой, В. Пстонов, Ц. Галсанов, Ч-Р. Намжилов, А. Бадаев, Г. Дашабылов** болон бусад буряад хэлэн дээрэ оршуулжа, уншагшадай анхаралда табибад.

Табин дуушад... Табин янзын, онсо өөрын шанартай шүлэгүүд соогоо монгол поэдүүд лимбэ, хуурай абяан доро үдэһэн бага наһан тухайгаа, хүндэшэ, дууша арад тухайгаа, тохорюута нүүрайнгаа ангирнууд тухай һанан һанан түүрээнэд. Тиигэбэшье, суглуулбариин онсо илгаань хадаа совет, монгол арадуудай хоорондохи аха дүүгэй хэтэ мүнхын хани нүхэсэлэй мандаһание харуулһан гэршэ болоно.

«Хойто Ехэ уласай
Холбоото ехэ түрэһөө,
Хоёргүй сэхэ үнэн
Халуун туһаламжа
олообди», —

гэжэ 1922 ондо В. И. Ленинтэй Москвада уулзаһан тухай «Сүхэ-Баатар ба СССР-эй найрамдал» гэжэ шүлэг соогоо Содномбальжирын Буяннэмэх бэшэнэ. **Магванжавын Дэмчигжав, Доржийн Даржаа, Цэндийн Дамдинсүрэн** ба бэшэшье олоной зохёолнууд соо Москва хото, **Ильич** багшын алдар соло магтагдана. «Мүнхэдөө алдаршама табилантай хото — ган хатуу зоригтоние түрүүлһэн үлгы» гэжэ, мүн лэ «Хүтэлхы партиин залуурша болоһон, хүгжэхэ социализмын дархан болоһон хүндэтэ Ленинэй бүтээл мүнхэ» гэжэ уншанабди.

Мүнөө үеын уран зохёолой үндэһэ һуури табигшадай нэгэн бологшо **Дашдоржийн Нацагдоржын** шүлэгүүд соо эб найрамдалда. Эхэ орондоо инаг дуратай темэ онсо һуури эзэлхэ.

«Хубита Эхэ орондоо
хубисхалта уласаа
мандуулаад,
Хожомой шэнэ юртэмсэдэ
хүндэтэ һуури
эзэлхэбди», —

гэжэ тэрэ батална.

«Хайратай омогорхолни, хагасашагүй амидарални, хэмжээлэшэгүй жаргални» гэһэн үгэнүүдээр нарата нютагаа **Лувсандамбын Хуушаан** юрөөнэ.

МОНГОЛ ПОЭДҮҮДЭЙ ШҮЛЭГҮҮД

ШЭНЭ НОМ

Мүнөө үеынгөө хүнэй дүрэ шарайе тодорхойлон гаргахадаа, уран зохёолшод ажабайдалые алишье талаһаань хаража үзэнэд. Гуламтынгаа галһаа һаладаггүй эхэнэрнүүд мүнөө орёо оньһон машина ябуулна, цехүүд соогуур хүдэлнэ.

«Эхэнэр —
Хоридохи зуун жэлэй
Хүнхинөөн сооһоо
энеэбхилнэ», —

— гэжэ поэтесса **Шагдарын Дулмаа** «Эхэнэр» гэжэ шүлэг соогоо дуулана.

Хүлэйнгөө маяа болотор хүлэгэй нюрганда үдэһэн малша юрын зон, инаг дуран, хани нүхэсэл тухай поэдүүд мүн лэ бодомжолно. Энээн тухай Монголой уран зохёолшо **Сономын Удвал** уянгата, зүрхэ сэдьхэл татамаар хөөрэнэ.

«Нугын хоёр ангир шэнги
Ганганажа ябая хоюулаа,
Нуурай хоёр хун шэнги
Эжэлшэжэ ябая хоюулаа.
Хүдэлмэри байдал хоёрто
Хүнэй зэргэтэй ябая,
Хүбшын буга, һогоондли
Һэргэлэн сомор ябая,
Хүнэй хоёрхон үридли
Эбтэй һайхан ябая».

Сэсэн мэргэн, ухаансар бодолнуудаар энэ шүлэг баян. Дэлгэр сэдьхэлтэй хүн иигэжэ бэшэжэ шадаха даа:

«Аха дүүешни ада
үзэхэгүй,
Анда нүхэдыешни алаг
үзэхэгүй,
Зөөлэн гээд богоол
болохогүй,
Хатуу гээд ноёлжо
байхагүй»
Хооһон байнаб гээд
хомхойрхогүй,
Баян болохо гээд
шунахагүй.
Хүүхэд багашуулаа
үдхэжэ,
Хүлыень дүрөөдэ
хүргэе».

Автор тон аятайгаар өөрынгөө хүсэл, найдал харуулаа. Наһандаа гансал хайратай хүндөө һайн гүүлээл һаа — шагнал, һайхан гүүлээл һаа — жаргал ха юм.

Уран зохёолшод арадай аман үгэ шэнээр хэрэглэн монгол ёһо заншалнуудаа, Мэнэн, Шарга, Номин ехэ губинуудаа, Туула, Хэрлэн, Онон арюун мүрэнүүдээ, Халхынгаа һайхан дайдануудые магтаа. Тиигэбэшье тэдэнэр мүнөө үеын поэзиин шэнжэнүүдые тон үргэнөөр батална. Жэшээнь, «Минии хүсэл, минии сэдьхэл наадахадан байна, бэлшэхэдэн байна» гэһэн Л. Хуушаанай мүрнүүдые хараад үзэе. Удхынгаашье, уран найруулгынгаашье талаар урайнай шүлэгүүдһээ илгарна гэжэ мэдэрхээр.

Хүршэ ороной поэдүүдэй зохёолнуудые манай буряад шүлэгшэд яһала һайнаар оршуулаа гэжэ эндэ тэмдэглэмээр. Иигэжэ манай буряад уншагшад монгол уран шүлэгэй дээжэтэй танилсахань. —Иигэжэ тобшохоноор шэнэ уран бүтээлэй удха хаража үзэбэбди. Харин юундэ энэ зохёолнай «Алтан соёмбо» гэжэ нэрлэгдээ юм гэжэ һонирхобол, поэт Бямбын Ринченэй тайлбарил баримталая:

«Алтан соёмбомни
Эрхэ сүлөөгэймнай
Эрхим дээдын тэмдэг юм»,

— гэжэ тэрэ өөрынгөө ороной герб тухай хэлэһэн байна. Шэрүүн тэмсэлдэ арад зоноо хамгаалалсан унаһан шэлдэг хүбүүдэй шуһаар амилуулһан уласай далбаа гэжэ монгол зон гэлсэдэг. Энэ нангин сэдьхэлэйнгээ һүлдэдэ хэтэ мүнхэдөө шүтэжэ ябанабди гэжэ арадайнгаа зүгһөө уран зохёолшод арюунаар тангариглана.

Г. БАЗАРЖАПОВА.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Комбайнернууд, таряа хуряалгын эршэ, шанар бидэнһээ дулдыдаха» — П. Пашковой статья. «1974 оной таряа хуряалга» — суглуулбари. ТАСС-ай һүүлэй һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Коммунистнууд юу дурадхааб? — А. Чукаевай статья. «Хониной фермэ ямар болохо ёһотойб» — АПН-эй статья. Редакцида бэшэһэнэй һүүлээр.

Гурбадахи хуудаһанда. «Хүрьһэ шэнжэлэгшэдэй уласхоорондын суглаан» — П. Намжиловай статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Субботын галхан».

СЭНХИР ЭКРАН

«Орбита». 13.00 — Дамжуулгын программа. 13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — Мультфильмнүүд (Болгариһаа). 13.45 — Элүүр энхын булан. 14.15 — Совет ороной үхибүүд **(үнгэтэ).** «Утро нашего детства» телевизионно-документальна фильм, уран зохёолшо П. Боцу оролтын үгэ хэлэхэ **(үнгэтэ дамжуулга).** 15.15 — «В мире животных» **(үнгэтэ).** 16.10 — Москвагай опереттын театрай нээлгын сезон. 16.40 — Мүнөөдэр эрдэм бэлиг **(үнгэтэ).** 17.10 — Маргарита Николова дуулана. (Болгари). 17.35 — «Акваланги на дне» — уран һайханай фильм **(үнгэтэ).** 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — 19.40 — Забһарлалга. 19.40 — Болгариин Арадай Республикын программа. Мүнөөдэр Болгари. Болгариин хатар, дуунай ансамблиин артистнуудай концерт. «Встреча» гэжэ телевизионно уран һайханай фильм. 21.55 — «Хүнгэн атлетикээр Европын чемпионат. Италиһаа дамжуулга **(үнгэтэ).** 22.25 — «Парень из нашего города» уран һайханай фильм. 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 15.50 — «Хүгжэмтэ аяншалга» фильм-концерт. 16.40 — «Созидатели» — телевизионно-документальна фильм.

САГАИ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр бүрхэгшэд байха. Үдын хойно бүри ехээр бүрхэхэ. Урда аймагуудаар болон Прибайкалиин урда нютагуудай зарим газарнуудта бороо орохо. Бэшэ нютагуудаар шииг нойтон орохогүй. Секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр баруун тээһээ һалхилха. Температура 18—20 градус, Ахын, Түнхэнэй, Захааминай аймагуудаар 13—18 градус дулаан байха. Улаан-Үдэ хотодо һүниндөө 8—10, үдэрынь 21—23 градус дулаан болохо.

Гунга ЧИМИТО[В]

ЭЛЖЭГЭ[Н]

Басни

Нэгэ холын ажахы[...]
Нэгэ[...]
Хоёр томо ноёд
Хоорондоо ехээр
хэрэ[...]
Бэе бэеэ муушалжа[...]
Бэшэг дээшэнь бэшэ[...]
Мэеэрхэлдэн тэмсэһэ[...]
Мэдээжэ эдэ дарга[...]
Мэнэ доошонь оруул[...]
Орондонь тус ажах[...]
Ондоо хүтэлбэрилэгш[...]
тай[...]
Зангаар номгон,
хор[...]
Залуу малда мээха[...]
Ама хэлэ дэлгэдэгүй[...]
Абьягүйхэн лэ һууд[...]
Эгээлэй тэрэ дарга
Элжэгэн гэдэг бэлэй.
Талаантайхан байһа[...]
Тамга түлхюур абаһ[...]
Элжэгэмнай ажала[...]
Эхилбэл даа.
Удаан саг соо хүдэл[...]
Урдын ноёдой жэшэ[...]
Хонин гү, али Мори[...]
Контородоо дуудуул[...]
— Зай... — гэһэн га[...]
Заһаад холойгоо, хэл[...]
Ерэһэн амитад дарга[...]
Ехын ехээр гайхал[...]
Юунш гэһыень ойл[...]
Юрэдөөл дуугай гар[...]
Анханайнгаа хэдэг
ажа[...]
Алдангүй хээд лэ бай[...]
Ямар нэгэн хэрэгээр
Ямаанай орожо ерэ[...]
Дарга Элжэгэн хэлэһ[...]
Дуруу номгоноор шаг[...]
— Орлогшо намда б[...]
юум[...]
Ошо! — гэжэ хэлэд[...]
Хэрэгынь өөрөө
шиид[...]
Хэн нэгэндэ эльгэд[...]
Дээдэ ноёдой суглаа[...]
Дэндүү ехэ суглаану[...]
Элжэгэн уряалтай
ошох[...]
Эгээн томоотойгоор
ал[...]
Түрүүшын зэргэдэ [...]
Түглэгэр юумэ һуух[...]
— Элжэгэн дарга, [...]
Элидхэл тушаа, ажа[...]
тухай[...]
Үргэн зоной үмэнэ
Үгэ хэлэхэ гээд бэш[...]
гү?
Гэжэ тэрээндэ
хандаха[...]
Гэдэргэдэн хэлэдэг һэ[...]
— Үгы, үгы. Хэрэгтэ[...]
Үгэ хэлээд яахамни[...]
Шашалганда дурагүй[...]
Шагнад гээд лэ һүүһ[...]
Элжэгэндэл адли ню[...]
хүн[...]
Эндэ тэндэ үзэгдэдэг
Алибаа хэрэг
шиндхэл[...]
Абьягүйхэн һууха[...]
Аймшагтай сэсэн хүн [...]
Абаһаар тэрэнние
һанахаар бай[...]

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕВ.

«БУРЯАД ҮНЭН» 1974 оной сентябриин 7. 4-дэхи хуудаһан. Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-01507. Заказ № [...]